

Prodajalci o akciji obveščeni

Akcija »Klub Mercator« je širokopotezno zastavljena. Vanjo je vloženega mnogo denarja in truda. Če bo v verigi mercatorjevih delavcev, ki so zadolženi za uspeh akcije zatajili le en člen, bo ves trud padel v vodo. Najpomembnejši člen za potrošnika, ki želi »vložit« svoj denar v naše kupone je vsekakor prodajalec.

Za delavce, ki bodo v posameznih organizacijah skrbeli za prodajo kuponov so bili organizirani seminarji, posebna skupina inštruktorjev in aranžerjev je poskrbela za dodatna pojasnila. Vsi, ki so akcijo pripravljali, so se zelo potrudili, da bi bili prodajalci

o njej dobro obveščeni. Da bi ugotovili, kako so jo sprejeli in kako in koliko znajo potrošniku pojasniti o Klubu Mercator, smo se napotili v nekatere naključno izbrane trgovine in to že kar prvi dan akcije — 14. septembra.

V samopostrežni trgovini M-

Rožnika, tozda Golovec v ljubljanskem Gradišču, je bila pred blagajno gneča in blagajničarka Darinka Horvat nam je na hitro povedala kaj je »Klub Mercator«, a ko je videla, da smo resni »investitorji« je poklicala poslovodkinjo Anico Ambrož.

Ko je Ambroževa slišala, da želimo za pet novih milijonov kuponov, nas je takoj odpeljala v svojo pisarno. Še enkrat je izčrpno pojasnila vse podrobnosti, nam ponudila kavico in obrazec, da ga izpolnimo, ter se opravičila, da bo vse skupaj trajalo deset, petnajst minut, ker je sama in je v trgovini gneča...

Ko smo ji povedali, da smo iz Centra za obveščanje, da gre za »anketo«, si je kar oddahnila: »Veste, toliko kuponov nimam tukaj, pa sem mislila poslati po nje v centralo, zato bi morali počakati četrť ure. O akciji je moj kolektiv dobro obveščen in samo čakamo, kdaj se bo oglasil pri kupec kuponov.

Dobro so bile obveščene tudi prodajalke vaške trgovine na Golem. Poslovodkinja, Angela Kraljič ter blagajničarka, Albina Ponikvar ter Mihaela Dolšak so o akciji »Klub Mercator« vedele vse podrobnosti. Potrošnik pri njih ne bo naletel na začudenje...

V Trgovini s tekstilom M-Rožnikovega tozda Golovec, na Zaloški cesti nas je poslovodkinja, Milena Lamovšek sicer sprva prepričevala, da lahko kupone v njeni trgovini porabimo le kot plačilno sredstvo, a kaže da je šlo za nesporazum, kajti kasneje je povedala, da jih lahko tudi vnovčimo za gotovino. Tudi to, kje jih dobimo in vnovčimo, je vedela.

Odpeljali smo se še do Fužin, v M-Rožnikov tozd Golovec, kjer imajo najsodobneje opremljeno samopostrežno trgovino z računalniško opremo. Kljub odlični opremi in spretnim blagajničarkam, so bile pred blagajnami vrste (bilo je ob treh popoldne). Počakali smo, da smo prišli na

Glasilo je namenjeno na naslov:

Glasilo delavcev in združenih kmetov sozd
Mercator — Kmetijstvo Industrija Trgovina

Leto XXIV

Ljubljana, september 1987

št.: 9

vrsto in hoteli zvedeti kaj več o »Klubu Mercator«. Blagajničarka o akciji ni vedela skoraj nič, je pa poklicala namestnico poslovodkinje, Mici Jenko, ki je zelo dobro poznala vsa pravila »Kluba Mercator«.

Mimogrede smo obiskali še nekaj trgovin, povsod je bilo podobno. V vseh, ki imajo opraviti s »Klubom Mercator« je verjetno

še nekaj strahu pred zadevo. Eni se bojijo več dela, drugi zapletov s potrošniki oziroma potencialnimi člani »Kluba Mercator«. Ta strah je prvi dan poteka akcije sicer razumljiv, vendar pa ne bi smel prerasti v brezbržnost. Predvsem ne v brezbržnost — tih odpor pri najbolj odgovornih, pri vas, spoštovani direktorji OZD.

4. seja sveta potrošnikov

Vesna Bleiweis

Za vse, kar koristi potrošniku

Ljubljana, 4. septembra 1987 — člani sveta potrošnikov, ki deluje pri sozdu, so se podrobno seznanili z Mercatorjevim klubom ter nekaterimi drugimi akcijami, ki pomenijo sodelovanje trgovina — potrošnik.

V prizadevanjih, da bi se trgovina in potrošnik neposredneje dogovarjala, usklajevala interese in vedela več drug o drugem, se je pred dobrimi tremi leti rodila ideja o svetu potrošnikov pri sozdu. Čeprav se je v tem času svet uradno sestel le štirikrat, so se vse dogovorjene usmeritve kar dobro uresničile. Dve obliki prodaje oziroma nakupa sta bili uvedeni, vendar se ena od njih ni prav nič obnesla. »Nakupnega pisma« potrošniki niso sprejeli, vendar je treba odkrito priznati, da si tudi delavci v ozdih nismo dosti prizadevali za njegovo popularizacijo. Nakupi s »potrošniško kartico« pa so se dobro uveljavili. Škoda, da so se za to obliko prodaje odločile le redke trgovine. Zgovoren naj bo podatek: na osnovi nakupov s potrošniškimi karticami so štirje Rožnikovi tozdi (Golovec, Grmada, Dolomiti, Preskrba) v svojih devetih prodajalnah v polovici letošnjega leta potrošnikom priznali za nekaj več kot 16 milijonov dinarjev popustov. Sami trgovci pa so z zgoščenimi velikimi nakupi tudi zadovoljni. Od 1. 12. letos bo vrednost nakupa, ki je deležen popusta, znašala 30.000 dinarjev.

V sodelovanju s svetom potrošnikov pa bo potekala tudi akcija »Klub Mercator« Pobudo zanjo je svet potrošnikov ocenil kot koristno za obe strani. Za potrošnika zaradi več kot ugodne-

ga obrestovanja kupljenih kuponov in vseh oblik njihovega vnovčevanja, za trgovino pa kot vir sredstev za večjo založenost, izbiro blaga in za razvoj. Tudi svet potrošnikov je menil, da je uspešnost oziroma uresničitev cilja akcije odvisna predvsem od Mercatorjevih delavcev. Pri tem pa je blagohotno opozoril na nekatere jezikovne spodrsiljaje, ki smo jih zagrešili pri sestavljanju propagandnega gradiva. Člani so dejali, da mora besedilo oziroma vsebino sporočila in vabila za nakup kuponov razumeti tudi polpismeni človek. Pri naslednji seriji propagandnega gradiva bi jih kazalo ubogati in pripombe dosledno upoštevati.

Trgovino vidi potrošnik drugače — zanj so merilo za dobro trgovino: založenost, izbira blaga, ljubeznivost in poštenost prodajalcev. Posebej za to priložnost izpostavljeni problemi trgovine (poslovni rezultati) pa so opozorili na težave trgovske dejavnosti: upadanje kupne moči, pezo obresti, kadre, delovni čas. Predstavniki sozda in sveta potrošnikov so se razšli z ugotovitvijo: vse, kar je v teh časih ugodno za potrošnika — pa čeprav smo nekatere oblike njihovega združevanja ukinili po osvoboditvi (potrošniške zadruge — NAPROZE) — bi kazalo obnoviti in razviti primerno sedanji stopnji razvoja trgovine in potrošniških navad.

Nad glavami kupcev — povabilo v »Klub Mercator«.

3. zasedanje delavskega sveta sozd

Vesna Bleiweis

Za leto 1988 manjkajo še izhodišča

Ljubljana, 10. septembra 1987 — delegati delavskega sveta so brez posebnega komentarja sprejeli poročilo o poslovnih rezultatih sozda in o delu Delovne skupnosti SOZD v prvem polletju letošnjega leta. Živahneje je postalo ob obravnavanju izvedbe »Kluba Mercator« in poslovanja prašičje farne na Pristavi pri Krškem. Za načrtovanje razvoja oziroma gospodarjenja v letu 1988 morajo biti vsem nosilcem planiranja znana metodološka izhodišča. Delavski svet sozda je sprejel le sklep o pripravi planov in določil roke za izvedbo posameznih postopkov do končnega sprejema plana sozda za leto 1988.

Poročilo o poslovnih rezultatih sozda so delegati sprejeli brez razprave, prav tako tudi poročilo o delu njegove Delovne skupnosti. Prav nič jih ni pretresla napoved, da bo morala Delovna skupnost v spremembo letnega plana, sicer ji bo do konca leta zmanjkalo denarja za normalno poslovanje. Inflacija se na dogovorjena razmerja ne ozira, pa če-

prav ta izhajajo iz v zvezde kovanee svobodne menjave dela.

»Klub Mercator« je med tem že dobil svoje prve člane, zato ne kaže poudarjati razprave. Eno pa velja: kje ste bili vi, poslovodni delavci, da celo delegati v delavskem svetu sozda niso kaj prida vedeli o zadevi. Ne pozabite: sami sebi ste naložili neposredno odgovornost za obveščanje

delavcev pa tudi za izvedbo, delavski svet jo je le še potrdil.

Iz poročila o delu krške frame sta razvidni dve bistveni težavi: ekološka problematika in kadri. Zagotovljena strokovna pomoč pri strokovnem delu je le ena od oblik, s katero komisija za spremljanje poslovanja farne lahko nekoliko pomaga. Ekološka sanacija je še precej daleč. Četudi bi obe težave odpravili s skupnimi močmi — bodo v Agrokombinatu to farmo v doglednem času le pripravljeni sprejeti za svojo?

Še dve zadevi je opravil delavski svet: imenoval člane odbora za interne kompenzacije ter odgovornega in glavnega urednika časopisa Mercator. Imenovanja so razvidna iz sklepov.

17. seja poslovodnega sveta

Vesna Bleiweis

Ob splošni zaostritvi — dobro gospodarjenje

Ljubljana, 3. septembra 1987 — samo dve aktualni zadevi: komentar k poslovnim rezultatom sozda, doseženih v obdobju januar — junij in sklepne priprave na izvedbo akcije »Klub Mercator«. Med njiju pa navržene težave izgubašev in nekaj z gredic Agrokomerca.

Uvodoma naj poudarimo ugotovitev poročevalke, Metke Strnad: poslovali oziroma gospodarili smo dobro, če se primerjamo s slovenskimi rezultati gospodarjenja, izkazanimi za to obdobje. Nadpovprečne rasti celotnega prihodka, dohodka in akumulacije ter minimalni delež sozdrovih izgub v izgubah slovenskega gospodarstva (0,3%) so dejstva, na katera je poročevalka oprla ugotovitev oziroma oceno gospodarjenja. Taka ocena pa še ne pomeni, da smo v sistemu brez ranljivih točk. Te je poročevalka navedla za vsako posamezno dejavnost. Celoten SOZD je pri delitvi sredstev za osebne dohodke in skupno porabo upošteval družbeno dogovorjene usmeritve, sam čisti obračunani osebni dohodek na delavca pa je bil za 5% ali za 9.913 dinarjev nižji od povprečnega osebnega dohodka na delavca v gospodarstvu SR Slovenije.

Izgube, tako po številu organizacij, ki so jih izkazale, kot po znesku (399 milijonov dinarjev) niso pomembne, če jih merimo v okviru sozda. Vendar pa posamično pomenijo kar precej — izguba v Agrokombinatom tozdu Vinogradništvo kleti je v primerjavi z izgubo iz prvega trimesečja kar za 301 indeksnih točk višja. Zato se je poslovodni svet prav s to izgubo največ ukvarjal in sprejel sklep, da je treba z enkratno prodajno pospeševalno akcijo v maloprodaji sozda, nekoliko znižati vinske zaloge. Sama akcija ne bo rodila bogvekakšnega sadu brez trajnejših prizadevanj za afirmacijo krških vin. Te pa morajo priti iz prodajne službe tozda in delovne organizacije. Koliko čistega vina so si v teh prizadevanjih pripravljene naliti proizvajalci in trgovci — bomo videli, kajti iskri se je že »med vrsticami« povedanega na seji. Omeniti

velja tudi povedano opozorilo, da se utegnejo izgube pokazati tudi v mlečni proizvodnji — prehodno so skrite za interven-

Rekli so...

na 17. seji poslovodnega sveta:

v komentarjih poslovnih rezultatov:

— vodja oddelka za planiranje in analize, **Metka Strnad**: »kljub dobrim poslovnim rezultatom lahko v sistemu ugotavljamo ranljive točke;«

— direktor M-Agrokombinata, **Franc Juvanc**: »izgubo v tozdu Vinogradništvo kleti bomo reševali tudi z drugačnim plačevanjem za prevzeto grozdje;«

— podpredsednik PO SOZD, **Slavko Glinšek**: »izguba v mlečni proizvodnji je skrita za intervencijskimi sredstvi. Akumulirala se bo koncu leta;«

— podpredsednik PO SOZD, **Franc Prvinšek**: »v tozdu Vinogradništvo kleti bi se tudi sami morali zamisliti nad tržnostjo svojih vin in raziskati vzroke za neodziv kupcev;«

o Agrokomercu

— direktor M-Trgoavta, **Bruno Miklavac**: »banka bi morala nositi odgovornost zato s kom dela in kam plasira sredstva. Članice banke za te posle niso vedele;«

— direktor M-KK Sevnica, **Albin Ješelnik**: »primer potrjuje, da poslujemo »na bluff«. Izgubili bomo ugled doslednih ljudi;«

cijskimi sredstvi širše družbene skupnosti.

»Klub Mercator« bo startal. Kako in kaj smo se na ta start pripravili, bo v času objave tega zapisa že zgodovina. Vseeno pa: nihče v tej akciji ne sme zatajiti.

O Agrokomercu pa ... nič drugega ni bilo slišati!

— direktor M-Embe, **Boris Vaupotič**: »Agrokomerc je delal svinjarije, Emba jih je bila deležna;«

na tretjem zasedanju delavskega sveta

v zvezi s »Klubom Mercator«

— **Peter Luzar**, delegat Standarda: »če bo odziv velik, smo preslabo organizirali zadevo, če bo slab, pa predobro;«

— **Draga Vaupotič**, v.d. direktorica Mercator-Interne banke: »ob tako očitnih prednostih, ki jih daje varčevanje z nakupom kupona oziroma članstvo v klubu, so tihi odpori v OZD nerazumljivi;«

o krški farmi

— **Anton Susman**, delegat KZ Ljubljana: »kje je odgovornost za kadrovanje na farmi? Če kmet postavi hlev ve, kdo in kako bo v njem delal!«

— **Erna Kolar**, delegatka Agrokombinata: »ob pričetku poslovanja je bilo kadrov dovolj. Nizki osebni dohodki, težki delovni pogoji in dislociranost obrata preženejo tudi zanesenjake.«

Sklepi, sprejeti na 3. zasedanju delavskega sveta SOZD — 10.9.1987

Delavski svet je:

1. Sprejel informacijo o poslovnih rezultatih sozda za obdobje januar—junij 1987.

2. Sprejel poročilo o delu Delovne skupnosti SOZD MERCATOR-KIT v prvem polletju letošnjega leta ter v zvezi s tem informacijo o pripravi rebalansa njenega plana za leto 1987.

3. Sklenil, da so za izvedbo akcije »Klub Mercator«, predvsem pa za obveščanje delavcev v OZD o njej, neposredno odgovorni poslovodni delavci OZD.

4. Sprejel informacijo o stanju v Agrokombinatu prašičji farmi.

5. Sprejel sklep o pripravi letnega planskega akta SOZD za leto 1988. Bistvene sestavine sklepa:

- osnutki planov TOZD in DO morajo biti izdelani do 10. oktobra 1987
- osnutek plana SOZD do 30. oktobra 1987
- predlogi planov TOZD in DO do 15. novembra 1987
- predlog plana SOZD do 30. novembra 1987
- plani TOZD in DO morajo biti sprejeti do 20. decembra 1987
- plan SOZD sprejet do 31. decembra 1987

Vsem OZD bo sektor za planiranje in ekonomiko poslovanja v Delovni skupnosti SOZD poslal metodologijo za pripravo planskih aktov.

6. Imenoval člane odbora za interne kompenzacije in njihove namestnike in sicer: mrg. Janez Tavčar (Jože Starič), Alojz Franc (Jože Štimac), Pavle Erzin (Marjan Murovec), Anton Černe (Izidor Rejc), Metod Škrjanec (Peter Markovič), Anton Mastnak (Mitja Ponikvar), Draga Vaupotič (Janez Škraba), Franc Slak (Boris Kofol).

7. Imenoval glavno in odgovorno urednico časopisa Mercator, Vesno Bleiweis.

Sklepi, sprejeti na 17. seji poslovodnega sveta SOZD — 4.9.1987

Poslovodni svet je sprejel:

1. Informacijo o poslovnih rezultatih sozda, doseženih v obdobju januar-junij 1987. Poslovne rezultate je ocenil kot dobre.

2. Sklep o posebni prodajno-pospeševalni akciji za prodajo krških vin. Sektor za blagovni promet v Delovni skupnosti, bo na osnovi sklenjenih okvirnih pogodb za leto 1987, za vse grosistične organizacije pripravil razdelilnik za prevzem Agrokombinativnih vin. V kolikor samo ta del akcije ne bo uspešen, bodo grosistične organizacije dobile pooblastila, da te količine vina brez predhodnega naročila dostavijo v maloprodajno mrežo, predvsem v tiste prodajne enote, v katerih krška vina niso zastopana. Obenem se prodajni službi Agrokombinata in tozda Vinogradništvo kleti nalaga aktivnejše delovanje pri afirmiranju in prodaji. Več obvestil o izvedbi sklepa bodo OZD prejele na sestanku komercialnih delavcev 10. septembra 1987.

3. Sklep o dopolnitvi analize gospodarjenja za obdobje januar-september s podatki, ki izhajajo iz uresničevanja sklepa o zajemanju rezultatov »niveleacije cen«.

4. Sklep o sklicu sestanka računovodij in drugih finančnih delavcev v OZD. Tema: problematika revalorizacije in tehnika pri izdelavi revalorizacijskih bilanc.

5. Sklep o imenovanju komisij za sanacijo posameznih OZD, ki so v obdobju januar-junij izkazale izgubo oziroma izgubo pričakujejo tudi ob koncu leta. Te komisije imenujejo podpredsedniki PO SOZD, odgovorni za posamezno dejavnost.

6. Sklep o obveznosti strokovne službe v Delovni skupnosti SOZD (sektor za planiranje in ekonomiko poslovanja), da opozori komisije za spremljanje uresničevanja pogojev sporazumov s področja razporejanja dohodka in delitve sredstev za osebne dohodke, na stopnje akumulativnosti, ki izhajajo iz poslovnih rezultatov januar-junij. Le-te bistveno odstopajo od objavljenih, in je zato njihova korekcija nujna, če se hočemo izogniti težavam pri delitvi sredstev za osebne dohodke.

7. Sklep o obveznem obveščanju poslovodnega odbora SOZD in Mercator-Interne banke o problematiki poslovanja z Agrokomercem z namenom, da se oblikujejo enotne informacije in enotno delovanje.

8. Sklep o neposredni odgovornosti vseh poslovodnih delavcev vseh OZD za obveščanje o akciji »Klub Mercator«.

9. Sklep, da so vse OZD, ki še niso poslale podpisanih obrazcev za izvajanje akcije »Klub Mercator«, to dolže storiti TAKOJ.

Podrobnejši pregled
Marko Glažar

Poslovni rezultati SOZD MERCATOR-KIT

Eden od delegatov je na 7. zasedanju delavskega sveta pripomnil, da nekoliko pozno razpravljamo o svojem gospodarjenju oziroma, da je to delo v tozdih že opravljeno.

Pozno, vendar koristno

Lepo in prav, vendar ima časopis »Mercator« nalogo, da sezna-

ni z gospodarjenjem prav vseh 19.500 delavcev in 20.000 kmetov, ki delajo v organizaciji. Tako lahko ti primerjajo svoje rezultate s skupnimi in dobijo tudi infor-

macijo o tem, kako gospodari »sosed« v isti »firmi«.

Poslovodni delavci in delegati v samoupravnih organih so dobili 27 tipičnih podatkov o gospodarjenju vsake od 30 enovitih organizacij, 19 delovnih organizacij s 84 TOK, TOZD, in TZO ter 22 De-

lovnih skupnosti. Ta gradiva so bila razmnožena v 500 izvodih in jih lahko dobite v vsaki organizaciji združenega dela.

Prav pa je, da poudarimo nekatere ugotovitve iz analiz o gospodarjenju v preteklem polletju, ne samo zaradi primerjave znotraj sozda, temveč tudi z gospodarstvom v SRS.

Nekateri podatki iz poslovnega rezultata SOZD MERCATOR-KIT

(glej tabelo 1)

Namenoma ne poudarjamo vseh podatkov, vendar moramo ugotoviti, da smo v porabljenih sredstvih močno povečali stroške amortizacije, izredno visok pa je presežek revaloriziranih odhodkov. Večje so naše terjatve do kupcev kot pa naše nepopravnane obveznosti do dobaviteljev, najeti kratkoročni krediti so daleč večji od najetih kreditov za osnovna sredstva in dolgoročna obratna sredstva. Izkazujemo nekoliko manjšo akumulacijo in reprodukcijsko sposobnost kot v istem obdobju lani.

Celotni prihodek

Na močno povečanje celotnega prihodka mnogo bolj vpliva rast cen kot pa količinski obseg proizvodnje, predelave in prodaje. Posamezne analize kažejo na zmanjšan obseg prodaje zaradi manjše kupne moči. Podatki kažejo, da smo obseg prodaje povečali na tujem tržišču, na domačem pa zmanjšali.

Na konvertabilni trg smo izvozili za 17.348.782 US\$ blaga, skupni izvoz za lastni račun znaša 17.365.061 US\$, izvoz za tuj račun pa 21.330.087 US\$.

Celotni prihodek, ustvarjen v dejavnostih

(glej tabelo 2)

Navajamo sicer podatke tudi za preteklo leto, vendar ti niso povsem primerljivi zaradi spremembe obračunskega sistema pri prihodkih od obresti in tečajnih razlik.

Porabljena sredstva

Tudi za to kategorijo velja ugotovitev iz prejšnjega odstavka, zlasti za revalorizacijo družbenih sredstev, obračunane obresti do določene stopnje ter negativne tečajne razlike. Podivjana rast cen je zahtevala revalorizacijo zalog.

- Amortizacijo smo revalorizirali takole (v povprečju):
- industrija 37,1%
 - trgovina na drobno 21,3%
 - trgovina na debelo 12,0%
 - kmetijstvo 19,1%
 - storitve 2,8%
 - gostinstvo 1,6%
 - zunanja trgovina 2,0%

Izračunana amortizacija postaja na eni strani merilo potreb in moči, na drugi strani pa nujni vir zagotavljanja sredstev za reprodukcijo, pri tem pa včasih že pada realna raven akumulacije.

Stroški poslovanja so nekoliko nižji kot prejšnje leto tudi zaradi iz obračuna izvzetih obresti. Revalorizacija je kot sestavni del ukrepov v novem obračunskem sistemu močno posegla v gospodarjenje.

Prav podatki o revalorizaciji so bili posebej obravnavani obdelani z direktorji, računovodji in ostalimi delavci. Močno je obremenila tiste OZD, ki so osnovna sredstva nabavljale iz lastnih virov. V sozdu je ugotovljen presežek revalorizacijskih prihodkov nad revalorizacijskimi odhodki. Revalorizacija je bila v 2. četrletju dosledneje izvedena kot v 1. četrletju, smo se pač že nekaj naučili.

Dohodek

Dohodek je sicer rasel hitreje od celotnega prihodka, rast »primerljivega dohodka« pa je glede na lansko obdobje izkazana z indeksom 126.

Dohodek in njegova struktura po dejavnostih v SOZD MERCATOR-KIT

(glej tabelo 3)

Na nižjo rast dohodka v industriji je vplivala tudi izguba v M-Agrokombinatu in M-KZ Krka.

Razporeditev dohodka kaže, da so se obveznosti za skupne potrebe v letošnjem 1. poletju povečale za 143% (v gospodarstvu SRS pa za 136%), za splošne potrebe za 70% (v SRS pa 54%), za druge namene pa za 125% (vSRS za 166%).

Istočasno se je zmanjšal tisti del dohodka, ki ostane OZD iz od lanskih 62,2% na 58,8% letos.

Tabela 1

Element	1.1.1986	30.6.1987	Indeks
CELOTNI PRIHODEK	223.396.760	454.985.395	204
PORABLJENA SREDSTVA	195.854.889	396.062.369	202
DOHODEK	27.451.871	59.046.060	214
ČISTI DOHODEK	19.979.027	41.787.133	209
- osebne dohodke	13.912.536	31.538.526	227
- za skupno porabo	1.240.139	2.082.316	168
- za poslovni sklad	4.113.566	6.236.501	152
- za rezervni sklad	1.009.686	1.993.630	197
IZGUBA	261.296	399.535	153
SRDSTVA ZA			
REPRODUKCIJO	8.555.933	15.736.550	184
DOHODEK NA DELAVCA (v din)	1.451.558	3.032.046	209
OD IN SSP NA DELAVCA (v din)	798.602	1.726.448	216

Tabela 2

v mio din					
Dejavnost	L - VI. 1986	L - VI. 1987	Indeks	Struktura	
	1986	1987		L - VI. 1986	L - VI. 1987
Trgovina na drobno	78.628	168.964	214	35,2	37,1
Trgovina na debelo	51.967	104.089	200	23,3	22,9
Zunanja trgovina	18.328	34.571	188	8,2	7,6
Industrija	39.284	72.369	184	17,6	15,9
Kmetijstvo	25.989	52.679	202	11,6	11,6
Storitve	5.333	13.758	257	2,4	3,0
Gostinstvo in turizem	1.679	3.343	199	0,7	0,7
Delovne skupnosti	2.189	5.212	238	1,0	1,2
SKUPAJ	223.397	454.985	204	100,0	100,0

Tabela 3

v mio din					
Dejavnost	L- VI.1986	L - VI. 1987	Indeks	Struktura	
	L- VI. 1986	L - VI. 1987		L- VI. 1986	L -VI. 1987
Trgovina na drobno	9.571	21.657	226	34,7	36,7
Trgovina na debelo	3.618	8.028	221	13,1	13,6
Zunanja trgovina	1.696	3.551	209	6,2	6,0
Industrija	5.791	10.930	188	21,0	18,6
Kmetijstvo	3.566	7.501	210	12,9	12,7
Storitve	1.092	2.563	234	4,0	4,3
Gostinstvo in turizem	759	1.483	195	2,8	2,5
Delovne skupnosti	1.450	3.333	230	5,3	5,6
SKUPAJ	27.543	59.046	214	100,0	100,0

Poslovni rezultati SOZD MERCATOR-KIT

Nadaljevanje s 3. strani

Tabela 4

Osební dohodek

V povprečju smo v sozdu glede razporejanja in delitve sredstev za osebne dohodke ravnali skladno z družbeno dogovorjenimi usmeritvami, saj smo razdelili za eno indeksno točko manj sredstev za osebne dohodke, kot to dovoljuje primerljivi dohodek. Obračunani čisti osebni dohodek na delavca je 188.775 dinarjev in je za 9.913 dinarjev nižji kot v gospodarstvu SRS v enakem obdobju.

(glej tabeli 4 in 5)

Sredstva za reprodukcijo so pakazatelj moči OZD. V primerjavi z gospodarstvom SRS je rast teh sredstev v sozdu za 13 indeksnih točk večja od republiškega povprečje.

Izgube

Izgube je manj kot v prvem četrtletju, kar je dokaz, da se je gospodarjenje pretežno izboljšalo. Povečana izguba je v M-Agrokombinatu, TOZD Vinogradništvo-kleti predvsem zaradi neprodanih zalog vina. V M-Agrokombinatu, TOZD Sadjarstvo je izguba nastala zaradi neplačanih terjatev (zakasnitev dospelega plačila). Izgubi v M-KZ Krka, TOZD Krmila botruje administrativno določanje cen končnih izdelkov. V M-Rudarju pa je izguba nastala zaradi obnavljanja hotela, M-KZ Črnomelj, TOZD Živinoreja pa ima težave v proizvodnji mesa.

Celotna izkazana izguba predstavlja le 0,3% vseh izgub v gospodarstvu SRS. Kolektivni računajo na možnost pokrivanja izgube ob koncu leta iz revalorizacijskih odhodkov, vendar bo moral biti saldo med revalorizacijskimi prihodki in odhodki v revalorizacijski podbilanci pozitiven.

Sklepne ugotovitve

V Zakonu, s katerim je bil uveden nov obračunski sistem še vedno niso spremenjena nekatera določila, ki bi omogočala realnejši prikaz posameznih elementov oziroma kategorij.

Pri primerjavi lanskoletnih in letošnjih podatkov moramo upoštevati, da nekatere ekonomske kategorije zaradi novega obra-

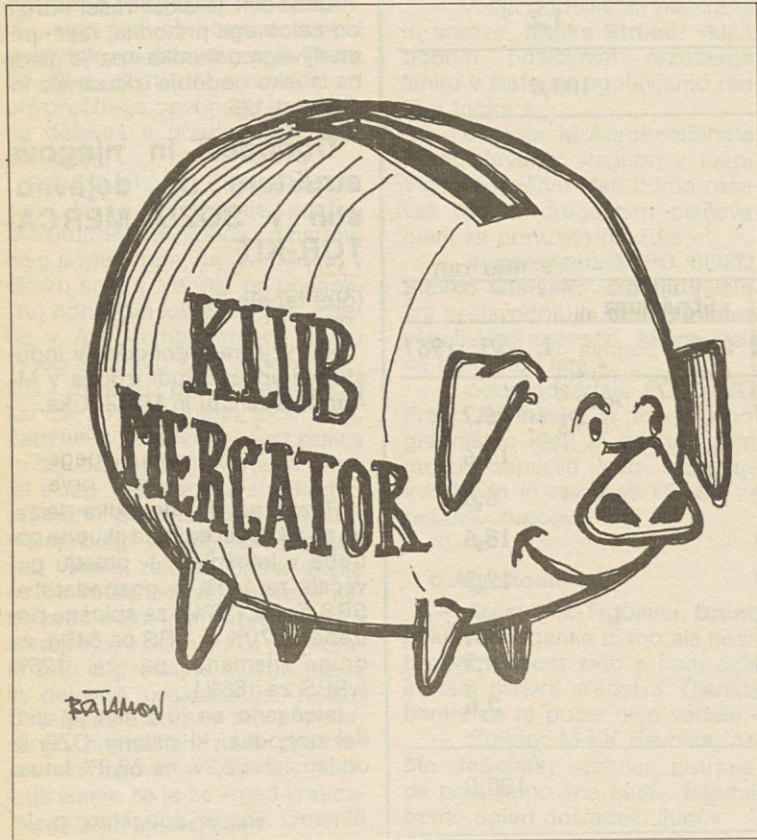
						V din
SOZD MERCATOR-KIT I. - VI.			SR SLOVENIJA I. - VI.		INDEKS 2/1	
1986	1987	Indeks	1987	Indeks		
1	2	3	4	5		
Trgovina na drobno	110.295	176.619	223	189.154	222	160
Trgovina na debelo	121.451	206.547	223	219.332	219	170
Zunanja trgovina	161.072	257.188	230	280.703	221	160
Kmetijstvo	113.680	180.969	211	191.191	216	159
Industrija	113.254	187.783	217	195.414	214	166
Gostinstvo in turizem	100.121	155.035	185	175.141	209	155
Storitve	145.880	239.752	235	240.473	215	164
POVPREČJE	115.702	188.775	220	198.688	214	163

Tabela 5

Elementi/dejavnost	Kmet.	Ind.	Trgov. na drob.	Trgov. na deb.	ZT	Storit.	Gost.	SOZD
Sredstva za reprodukcijo v 000 din	2.195.843	3.786.237	4.828.327	2.341.608	1.111.290	946.324	213.496	15.736.550
Struktura v %								
1. AM	67.5	69.8	33.7	37.7	13.5	22.6	55.3	47,1
od tega								
- po predp.stopnji	53.3	50.0	21.2	28.4	10.5	14.0	43.9	33.9
- nad predp. stopnjo	1.3	5.3	5.9	1.7	0.3	4.1	0.5	3.8
- revalorizacija AM	12.9	14.5	6.6	7.6	2.7	4.5	10.9	9.4
2. Poslovni sklad	22.6	20.9	48.3	47.2	73.7	67.7	23.3	39.6
3. Rezevni sklad	9.7	8.9	17.6	13.4	12.8	9.7	21.4	12.7
4. Drugi skladi	0.2	0.4	0.4	1.7	-	-	-	0.6
5. Akumulacija (2+3+4)	32.5	30.2	66.3	62.3	86.5	77.4	44.7	52.9

čunskega sistema niso povsem primerljive.

V zaostrenem gospodarskem položaju smo dosegli v prvem polletju boljše rezultate od gospodarstva SRS in smemo jih ugodno oceniti, zlasti z vidika dohodkovne produktivnosti in akumulacijske sposobnosti.

40 let Mercator-Sadje zelenjava

Andrej Dvoršak

Skromni začetki — uspešen razvoj

Zadnjo soboto v avgustu se je zbralo v Zajčji dobavi pri Ljubljani 430 delavcev ter večje število upokojencev delovne organizacije Mercator-Sadje zelenjava na proslavi 40-letnice ustanovitve svoje organizacije. Ta homogen kolektiv je med najpomembnejšimi dobavitelji sadja in zelenjave v Sloveniji. Je tudi edini, ki s svojimi desetimi stojnicami na glavnem živilskem trgu v Ljubljani, uspešno konkurira »zeleni mafiji« in s svojo ponudbo preprodajalcem zbija cene.

»Ustanovljeni smo bili z odločbo Mesta Ljubljana kot državno trgovsko podjetje. Od takrat do danes se je mnogo spremenilo, isto je ostalo le naše ime — **Sadje zelenjava**, «je v svečanem govoru med drugim poudaril **Anton Kolenc**, direktor delovne or-

ganizacije. Na kratko je orisal njeno razvojno pot, padce in vzpone, ki jih je doživela danes uspešna organizacija.

Začeli so skromno, z nekaj deset delavci in par konjskimi vpregami, s katerimi so furmani prevažali blago do kupcev. Volja do

delu, nakaj konj in voz, štiri trgovinice in nekaj stojnic na ljubljanski tržnici, je bilo vse njihovo bogastvo.

Že od vsega začetka so rentabilno poslovali in se počasi z različnimi organizacijskimi spremembami in integracijami širili. Zanimivo je, da so kasneje, po letu 1954 mnogi hoteli Sadju zelenjavi vzeti primat in jim konkurirati. Kot gobe po dežju so rasla sorodna podjetja z idiličnimi imeni (Češnja, Jagoda, Naš vrt, Marelica, Povrtina, ipd.), ki jim je bilo skupno to, da niso dolgo »žive-

la«. Res pa je tudi, da so bila petdeseta leta čas intenzivnih integracijskih gibanj, ki so omogočala »preživetje« le najmočnejših.

Med temi integracijskimi procesi je bil najburnejši v začetku šestdesetih let, ko se je izoblikovala za tedanji čas velika delovna organizacija — Komunalno podjetje Sadje zelenjava — Trgohtad, s tremi poslovnimi enotami,

danes bi rekli tozdi: Tovarno mesnih izdelkov, Trgohtad in Sadje zelenjava.

Vse tri poslovne enote so se kmalu pridružile tedanjemu Mercatorju, a Sadje zelenjava se je že po dveh letih odločila, da ga zapusti in nadaljuje svojo pot kot samostojna organizacija. Ko pa so leta 1977 potekali ponovni integracijski procesi v sozdu Mercator, se mu je Sadje zelenjava ponovno pridružila — tokrat kot enovita delovna organizacija. Z vključitvijo v SOZD Mercator so bili integracijski procesi bolj ali manj zaključeni. Sadju zelenjavi se je pred tremi leti pripojila še hladilnica, do tedaj tozdi v sestavu Mercator-Velepiskrbe, ki je imela sedež na skupnem dvorišču.

Mercator-Sadje zelenjava danes

Andrej Dvoršak

Trdna povezanost s članicami sozda

»V zadnjih desetih letih, odkar smo se včlanili v sozd, uspešnost našega poslovanja iz leta v leto raste. Vsa ta leta so bili kazalci naše uspešnosti (akumulativnost, rentabilnost in ekonomičnost) boljši od povprečja slovenskega gospodarstva,« nam je ob jubileju povedal **Anton Kolenc**, sedanjí direktor Sadja zelenjave.

Svoje besede je podkrepil s podatki iz preteklih poslovnih analiz in z najnovejšimi podatki o poslovanju. V prvih šestih mesecih letos so v Sadju zelenjavi ustvarili 9,17 milijarde dinarjev celotnega prihodka, (indeks rasti 192, glede na enako obdobje preteklega leta), medtem ko je indeks rasti dohodka kar 235. V celoti so finančni plan presegli za 22 odstotkov. Vsi ti podatki zgovorno kažejo, da gre za nadpovprečno uspešno delovno organizacijo. Tudi rezultati ob koncu leta, bodo kot kaže ugodni, vsekakor pa boljši, kot so jih načrtovali.

Bolj kot sami poslovni rezultati so nas zanimala povezave znotraj sozda in smeri blagovnih tokov. Kam usmerijo tistih 27 tisoč ton blaga, ki se letno obrača v njihovih skladiščih?

Direktor Kolenc nam je na to vprašanje odgovoril, da dobra polovica ostane znotraj sistema sozd, drugo polovico pa prodajo drugim večjim sistemom kot so ABC Pomurka, Nama, Emona.... Celotno ljubljansko področje je »njihovo«. Tu oskrbujejo tudi posamezne končne porabnike —

vrtnice, šole gostinske obrate. 10 do 20 odstotkov letne količine blaga pa prodajo tudi zasebnikom, ki imajo trgovine ali kioske ter stojnice, na katerih prodajajo sadje in zelenjavo.

Še posebej je Kolenc zadovoljen z blagovnimi tokovi znotraj sozda. Ti so več kot odlični. Sozdove maloprodajne OZD kar 95 odstotkov svojih potreb po sadju in zelenjavi pokrijejo pri njih. Rezerv praktično ni več...

»To smo dosegli z dobrim medsebojnim sodelovanjem«, pravi sogovornik. Z maloprodajo se dogovarjamo že ob izgradnji nove trgovine, kako se opremi oddelek za prodajo sadja in zelenjave, pri čemer z obojestranskimi izkušnjami vedno najdemo najboljšo rešitev. Glede medsebojnih povezav v sozdu se resnično ne moremo pritoževati, čeprav, kot vedno pravim, ni nič tako dobro, da se ne bi dalo še izboljšati.«

Ker je Sadje zelenjava tudi nosilec združevanja sredstev za vlaganje v nerazvite republike in pokrajine, so zanimivi rezultati, ki so jih dosegli na tem področju. Ti niso majhni, če upoštevamo, da so poti sovlaganja zelo trnove, rezultati pa večkrat vprašljivi.

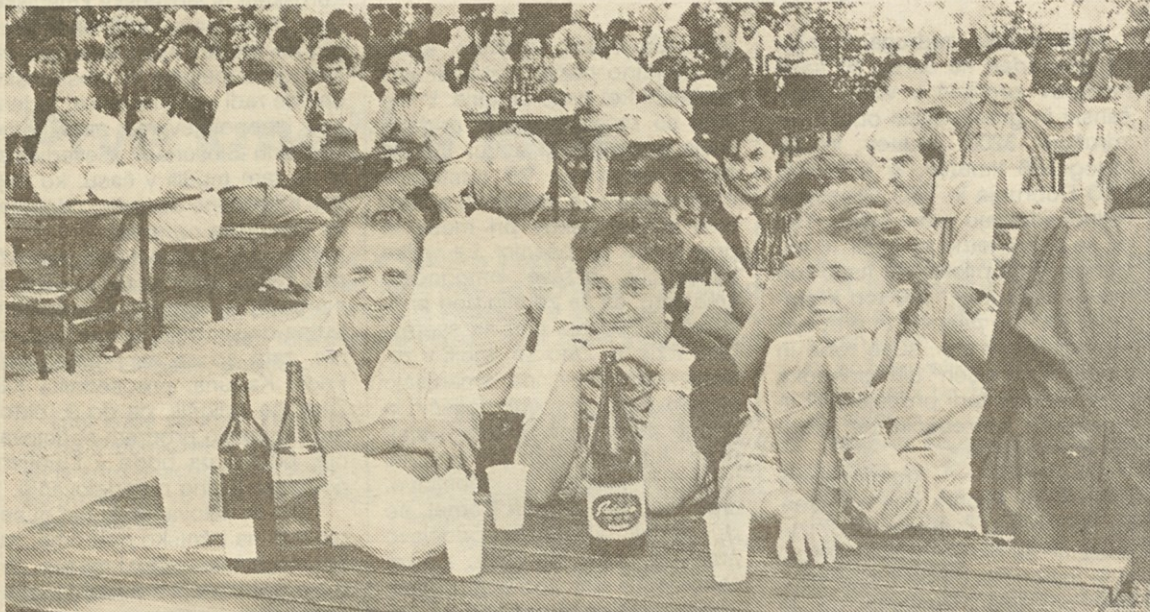
Največ so vlagali v Makedonijo. Tu so sofinancirali (s sredstvi sklada za nerazvite republike in pokrajine) namakalni sistem ZK Anka reka — Valandovo. Podoben namakalni sistem so sofinancirali tudi v ZK Lazar — Titov Veles. S sovlaganji so si zagotovili proizvodnjo posameznih, tržno zanimivih vrst sadja in istočasno izboljšali pogoje pridelovanja ter s tem vplivali na višjo kakovost pridelkov.

V Titovem Velesu so sofinancirali 100 hektarov mareličnega nasada. Letos so že dobili prve sade, prihodnje leto pa bo nasad že v polni rodnosti. Na ta način so si zagotovili večletno oskrbo z marelicami, po katerih je veliko povpraševanje. Dva in pol meseca v letu bodo iz Titovega Velesa dobivali sveže marelice....

Dogovarjajo pa se že za predelavo oziroma sušenje marelic. To bi bila prva tovrstna predelava marelic pri nas. In ker je po tovrstnih izdelkih precej povpraševanja, bo tudi komercialno uspešna.

Najzaslužnejši so prejeli priznanja in nagrade za dolgoletno delo...

Zadnjo soboto v avgustu se je v Zajčji dobavi zbral celoten kolektiv M-Sadja zelenjave.

Vsakoletni poučni izlet, ki ga organizira M-Sadje zelenjava s Poljanske 46 a je priložnost, da se srečajo številni odgovorni nosilci oskrbe naših krajev s sadjem in zelenjavo: od Celja do Idrije in od Metlike do Kranja. Srečanje prav gotovo obudi in okrepi zveze med kmetijskimi in vsemi vrstami trgovskih delovnih in temeljnih organizacij do številnih trgovin, od skoraj polmilijske Ljubljane do trgovin v Idrijskih hribih. (Foto: Stane Jesenovec)

Cilji Mercator-Sadje zelenjave

— uvajanje in uporaba elektronskih tehnic, kompatibilnih z računalnikom v blagovnem skladišču,

— vpeljava interaktivne obdelave podatkov v organizacijo poslovanja v blagovnem skladišču (vodenje poslovanja preko računalnika)

— obnova obstoječih, dotrajanih hladilnic, tako da bo v njih kontrolirana atmosfera, ki bo omogočala daljši čas shranjevanja sadja in zelenjave,

— širjenje mreže kioskov v maloprodaji, predvsem v novih soseskah,

— uvajanje novih proizvodov (sušenje marelic, ipd.)

Mercatorjevi sadjarji razočarani

Andrej Dvoršak

Letina bo slabša kot lani

Te dni v sadovnjakih sozda in kooperantov obirajo letošnji pridelek, istočasno pa naši sadjarji ne skrivajo razočaranja. Pridelek je za četrtno manjši kot lani, tudi toča ga je sklestila in poškodovala plodove, tako da bo prvovrstnih jabolk komaj dovolj za izpolnitev izvoznih obveznosti. Le na Gorenjskem so še nekako zadovoljni z letino, a tudi tu je manjša kot so načrtovali...

Ujme v Sevnici

»Znano je, da je bilo v Sevnici v letih 1985 in 1986 več hudih neurij — ujme, kar je pustilo posledice v naših nasadih,« nam je dejal direktor M-Kmetijskega kombinata Sevnica, Albin Ješelnik.

Vse to — od pozebe do toče — vpliva na rodnost še sedaj, saj so morali zaradi pozebe večji del nasadov obnoviti. Samo v letošnjem letu obnavljajo okoli 45 hektarov, ki bodo dosegli polno rodnost šele konec tega srednjeročnega obdobja. Skupno pa imajo okoli 135 hektarov od tega 120 hektarov v družbeni lasti, 15 pa jih imajo kooperanti.

Ješelnik trdi, da v družbenem sektorju načeloma ni izmenične rodnosti, vendar so posamezne sorte (jonagold) k temu nagnjene in po lanskem dobri letini, letos niso pričakovali enakega pridelka. So pa nad njim, kljub temu razočarani, saj je pridelek mnogo slabši, kot so načrtovali glede na nastanek brstov. »Krivo je hladno in muhasto vreme,« so nam zatrdili v Sevnici. Običajno pridelajo okoli 2.800 ton jabolk. Ko so bili plodovi še na drevesu so količino ocenili na okrog 1.500 ton. Povsem je zatajila kooperacijska proizvodnja, saj od nje letos praktično ne bodo dobili nič. Najslabše se je odrezal jonagold, medtem ko so bile ostale sorte nekoliko podpovprečne.

V svojih nasadih ima M-Kmetijski kombinat Sevnica 30 odstotkov zlatega delišesa, prav toliko idareda, 15 odstotkov jonatana in jonagolda, glostra, ostalih sort pa je skupno 10 odstotkov.

Vse nove nasade prilagajajo zahtevam izvoza, ki ga bodo v naslednjih letih povečevali. Lani so izvozili okoli 150 ton jabolk, letos jih bodo 200. Z domačimi kupci pa se zaradi manjše letine dogovarjajo o delni spremembi pogodb, tako da bodo vsakemu dobavili nekaj manj, kot je naročil.

V Krškem izjemne letine ne bo

Prav tako kot v Sevnici tudi v Krškem nad letino niso navdušeni.

»Naša organizacija letos praznuje 35 letnico družbenega sadjarstva. Škoda, da je ne moremo proslaviti tudi z izjemno letino, a to je še vedno odvisno od vremena,« je menil direktor M-Agrokombinata, tozda Sadjarstvo, mgr. Alojz Mustar.

Zasajenih imajo 290 hektarov, od tega 83 hektarov hrušk, 155 hektarov jablan, 37 hektarov breskev in 15 hektarov jagod. V nasadih jablan prevladuje idared (31%), zlati delišes (21%), jonatan (12%), gloster (10%), jonagold (9%), ostalih sort pa je skupaj 17 odstotkov.

Rekorden pridelek so letos imeli le v nasadih jagod — od 25 do 30 ton na hektar, medtem ko bo ostalega sadja do trideset odstotkov manj kot lani. Trikrat je njihove nasade sklestila toča in temu primerna bo tudi kakovost.

Skupno bodo letos pridelali 3.300 ton jabolk in 1.200 ton hrušk, planirali pa so 4.000 ton jabolk in 1.600 ton hrušk. Na tako velik izpad proizvodnje po mnenju magistra Mustarja, vpliva cel splet okoliščin, od lanske do-

bre letine, do posledic pozebe v letu 1984/85, ki še niso v celoti odpravljene.

V tem srednjeročnem obdobju predvidevajo prenovo nasadov, ki pa je tudi vprašljiva zaradi znanih težav celotnega kmetijstva, predvsem zaradi za kmetijce previsokih obresti.

Njihov glavni odjemalec je Mercator-Sadje zelenjava, ki mu prodajo okoli 30 odstotkov proizvodnje. Želijo pa si, da bi se ta delež povečal vsaj na 50 odstotkov. Ves ostali pridelek prodajo drugim odjemalcem v Sloveniji in sosednji Hrvaški.

Obseg kooperacijske proizvodnje

V M-Agrokombinatu sadje prideluje tudi 50 kmetov — kooperantov.

Za to proizvodnjo, ki poteka na 40 hektarih skrbi Alojz Pirc, tehnolog za sadjarstvo v tozdu Kmetijstvo, trgovina, storitve.

Povedal nam je, da so kmetje pred devetimi leti prvič podpisali pogodbe o organizirani pridelavi sadja in začeli pripravljati plantažne sadovnjake. Iz leta v leto se je njihovo število večalo, v zadnjem letu pa je širjenje postalo vprašljivo, kajti redkokateri kmet zmora plačevati tako visoke obresti ob tako nizki ceni njegovih žuljev — pridelkov!

Hektar novega nasada stane že 13 milijonov dinarjev, od tega mora kmet sam prispevati 50 odstotkov, ostalo pa so krediti, ki so zanj predragi, še posebej zato, ker nasad polno obrodi po štirih letih, če ni vremenskih ali drugih naravnih neprilik.

Kljub vsemu Alojz Pirc računa, da bodo letos zasadili še deset hektarov, saj je program zanje že pripravljen. Pravi, da kmetje zaupajo v sadjarstvo dejavnost, saj so se o uspehih plantažnega sadjarstva lahko prepričali na družbenih nasadih, ki jih je tu pred 35 leti pričel uvajati Guido Vesel, eden naših najbolj cenjenih sadjarjev.

Kooperant iz Gorice pri Breistanici, Tone Ašič, ki je bil med prvimi kooperanti — sadjarji, je z letošnjim pridelkom še kar zadovoljen. Pravi tudi, da za sadje dosega boljše cen kot za druge pridelke, da pa mora vsak kmet ob sadju pridelovati še druge kulture, da ne doživi katastrofe. Denar se tako v posameznih letih prelija iz ene v drugo panogo, kar omogoča ob trdem delu ustrezen dohodek. Ta pa je iz leta v leto nižji in tudi kmetje niso več zadovoljni.

Letos bo vseh petdeset kooperantov pridelalo okrog 750 ton jabolk, načrtovali so jih 1.200, kar je 200 več kot so pridelali lani! Upajo le, da bo cena ugodna, in da se jim usmeritev v sadjarstvo ne bo maščevala ter jih finančno strla. Čeprav so naši kmetje žilavi, vseh preizkusov, ki jih na njih izvaja naša administracija, ne bodo mogli neskončno dolgo (potrpežljivo) prenašati...

Stari nasadi v Litiji

Ena najslabših letin se obeta tudi v M-KZ Litija. Direktor zadruga, Vinko Košmerl nam je povedal, da imajo 15 hektarov nasadov, starih deset let. Od tega je večina jabolk, le trije hektari so zasajeni s hruškami. Imajo tudi nekaj ribeza, katerega nasadi so

dočakali že 25 letnico in se njihova rodnost izteka.

»Sadovnjak tak kot je, ne bo več ostal. V njem prevladujeta jonatan in zlati delišes, poleg tega pa so to visokodebelna drevesa,« je povedal Košmerl.

Sadovnjak bi radi obnovili in ustanovili sadjarsko skupnost, kajti po njihovem mnenju je le to racionalna rešitev.

Letos bodo pridelali okoli 60 ton hrušk, jabolk pa skoraj nič. Vzrok je slabo vreme v času brstenja in cvetenja.

Enako kot lani

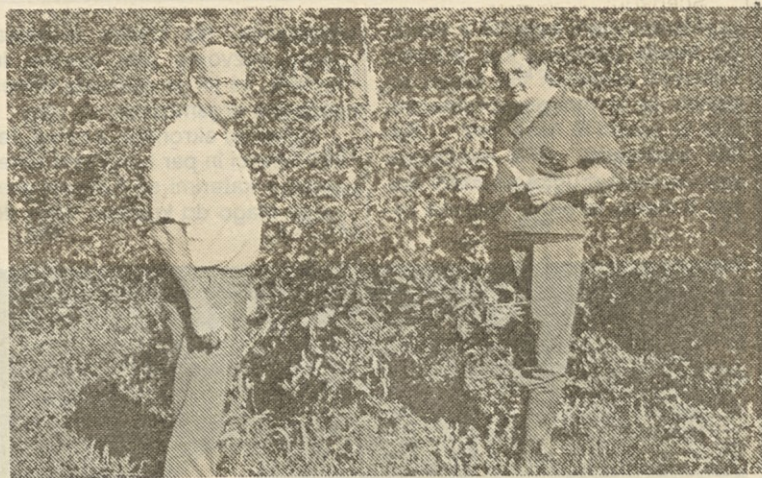
Za razliko od drugih se Gorenjci letos ne pritožujejo nad letino. Stane Potočnik, direktor M-KŽK Gorenjske, tozda Kmetijstvo je dejal, da bo letina pod pričakovanji, a nič slabša kot lani. Njegov tozd ima 12 hektarov sadovnjakov, od tega večino jablan, sort zlati in rdeči delišes, idared in jonagold. Le tri hektare so zasadili s hruškami. Nasade

bodo letos razširili še za osem hektarov, na katerih bodo zasadili idared, jonagold in gloster na nizkih podlagah — M9.

Ko smo se pogovarjali, so ocenjevali, da bo letos okoli 200 ton jabolk in 40 ton hrušk. Veči-

na pridelka pa bo slabše kakovosti zaradi toče.

Večino sadja prodajo sindikalnim organizacijam in trgovskemu podjetju Živila iz Kranja, medtem ko prodajo hruške predelovalni industriji v Kamniku.

Alojz Pirc (levi) in Tone Ašič nista preveč navdušena nad letino.

Stane Jesenovec

Krepkejša zveza Pliberk — Ljubljana

Že nad dvajset let sodelujejo kmetje iz ljubljanske občine Vič-Rudnik s kmetijsko — gospodarsko Zadrugo iz Pliberka na avstrijskem Koroškem. Jedro sodelovanje je vzpostavil takratni direktor KZ Dobrova, Bine Otorepec. Zdrava sredica pa se je po številnih organizacijskih spremembah in dopolnitvah razširila na celoten kolektiv M-Kmetijske zadruga Ljubljana.

M-Kmetijska zadruga Ljubljana — gospodari na okrog 20 tisoč hektarov zemljišč v viški, moščanski in grosupeljski občini ter združuje 3200 kmetov in še okrog 500 kmetov, ki TZO Vič, TZO Dobrunje in TZO Grosuplje redno oddajajo tržne viške. Teh pa se zbere letno za okoli 10 milijonov litrov mleka, 20 tisoč ton mesa, tisoč konj, 300 ton krompirja, 400 ton pšenice in precejšnje količine vrtnin, suhe robe in medu. Precejšen del prihodka daje zadrugi tudi prodaja živil in kmetijskih potrebščin ter gradbenega materiala.

Kmetijsko — gospodarska ZADRUGA Pliberk ima v Pliberku, Šmihelu in Žvabeku ob 37 zaposlenih še okrog 300 članov. Lani je zabeležila 74 milijonov šilingov prometa. Ustvarila ga je predvsem s prodajo najrazličnejšega blaga v svojih trgovinah, saj ne opravlja odkupa pridelkov, tako kot naše zadruga. Dohodek iz trgovin zadruga namenja za po-

moč slovenskim kmetom, ki pa se trenutno borijo z drugačnimi problemi kot naše kmetije. V Avstriji so omejili količino pridelovanja posameznih kultur in reje živine, saj imajo 25 odstotkov tržnih viškov pri mleku, 40 odstotkov tržnih viškov pri mesu in prav toliko pri pšenici. Le velike subvencije države omogočajo kmetijam, da še zdržijo pod pritiskom zniževanja cen na svetovnem tržišču. Zato so dobili v zadruzi zadožitev, da zmanjšajo pridelovanje nekaterih poljščin in prirejo živine ter prično uvajati nove kulture. Kot je povedal zbornični svetnik za kmetijstvo, dipl. ing. agr. Štefan Domej, so že pričeli vpeljavati pridelavo graha in boba, da bodo z njim nadomestili del uvoženih sojinih tropin, grašice in sončnic za potrebe industrije jedilnega olja ter ajde, ki je tudi na Koroškem že skoraj izginila s polj. Sprejeli pa so tudi številne ukrepe, da bi kljub zmanjšanju prireje in do-

hodka, zadržali vse hribovske kmetije žive.

Poleg določenih strokovnih vprašanj iz živinoreje, poljedelstva ter zaščite rastlin, so se predstavniki kmetijske — gospodarske Zadruga iz Pliberka in člani zadružnega sveta M-KZ Ljubljana ter predstavniki strokovnih služb naše kmetijske zadruga, med obiskom 5.9. v Pliberku, pogovarjali tudi o osnovnem in dopolnilnem izobraževanju mladih za delo na kmetijah. Omenjali so možnosti, da bi se mladi Korošci vključili v najrazličnejše oblike izobraževanja v slovenščini, ker na avstrijskem Koroškem ni slovenske kmetijske šole. Dejali pa so tudi, da bi prav gotovo številni mladi kmetje iz viške, grosupeljske in moščanske občine radi odšli na nekaj tedensko izpopolnjevanje na kmetije koroških Slovencev. Seveda naj bi se tam mudili v času, ko najbolj intenzivno opravljajo določena kmetijska opravila.

Pliberški in ljubljanski zadržniki želijo dolgoletno sodelovanje utrditi in usmeriti s podpisom listine o vsestranskem sodelovanju, zato so se na predlog inž. Fridla Kapuna, predsednika KG Zadruga odločili, da do 9. oktobra pripravijo program sodelovanja, potem pa bodo v Ljubljani podpisali listino o sodelovanju.

Tako sodelovanje, ki naj bi seglo tudi na tržniško področje, naj bi omogočalo našim kmetom priti do sodobnejših znanj in izkušenj, družabnikom pa okrepitev kmetijskih znanj v slovenščini, določen vstop na naše tržišče ter moralno oporo njihovem boju za gospodarsko krepitev in nacionalni obstoj.

Predstavniki Kmetijske zadruga Ljubljana so slišali, kako se bodo morali preusmeriti v poljedelstvu kmetje v Avstriji, da bo ostalo močno narodno gospodarstvo in da bodo kmetje lahko tudi v prihodnje opravljali svoje plemenito delo. (Foto: Stane Jesenovec)

Igre delavcev in kmetov — Bloke 87

Andrej Dvoršak

Tradicija, ki privablja množice

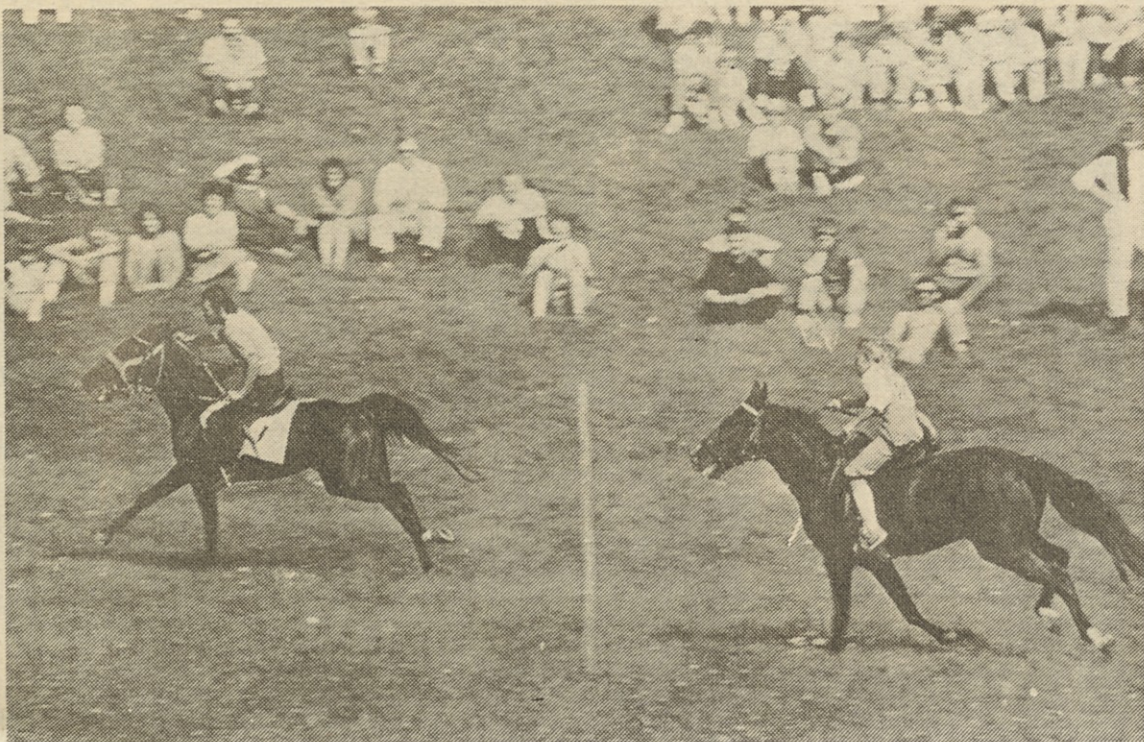
Pred desetimi leti se je v M-KZ Cerknica porodila zamisel, da bi pripravili nekakšno tekmovanje v starih kmetijskih veščinah — od košnje do postavljanja mlaja. Z njim naj bi ohranili tradicijo in popestrili dogajanje na cerkniško notranjski sceni — turistom v veselje. Da je zamisel imela zdrave temelje dokazuje, da se podobne prireditve ponavljajo na Blokah že deset let v skoraj nespremenjeni obliki, a da se jih ljudje še niso naveličali. Kako si sicer razlagati dejstvo, da se jih je letos zbralo več tisoč....

Scenarij prireditve je preprost. Igre se začno s slovesno povorko, ki jo vodi Polde, nepogrešljiv jezdec, ki se običajno za to prilžnost prelevi v pravega kavbo-

ja. Letos se ni, vsaj ne povsem, si je pa zato nataknil panki očala in okoli vratu obesil plastično deklico. Stil je stil...Za njim pa so se zvrstili vozovi in traktorji iz števil-

nih vasi in združnih enot, ki so med seboj tekmovali v domiselni okrasitvi vozov in glasnosti muzikantov.

Prava zabava se je pričela kasneje, ko so kosci pokazali, da so še mojstri kose in da je traktorji niso čisto izpodrinili. Največji hec je bil, ko sta se pomerila predsednika izvršnih svetov Cerknice in Ribnice. Če ju ne bi videl, ne bi nikomur verjel, da sploh znata kositi, še manj pa, da kosita enako hitro kot zadru-

Vrhunec tekmovalnega dela je bila dirka konj.

Mladi združniki iz Medvod

Mile Bitenc

Prve kmečke igre

O aktivu mladih združnikov, ki delujejo v okviru M-KZ Medvode, sem že pisal. So pridni, delovni, polni idej. Že nekaj let zapored postavljajo stojnice ob kmečki ohceti in ljubljanske gospodinje dobro vedo, da v tistih dneh lahko postavijo na mizo pravi kmečki kruh, domače klobase, potico...

Tudi letos so imeli svoje štan-te na Plečnikovem trgu, vendar jih je smrt mladega sovrstnika tako potrla, da so stojnice že drugi dan pospravili.

So pa toliko več zanosa in hotenj pokazali v začetku avgusta, ko so v Pirničah prvič pripravili »kmečke igre«. Moram reči, da so priprave terjale veliko dela, iznajdljivosti in angažiranosti. Pa je šlo vse skorajda kot po maslu.

Lepa avgustovska nedelja je na rob pirniškega gozda privabila nekaj sto obiskovalcev, ki so najprej navdušeno pozdravili pisano kmečko povorko. V njej so pakazali stare kmečke običaje, opravila, stroje in tudi sodobno mehanizacijo.

Največ zanimanja pa je bilo za nekakšne kmečke igre brez meja, na katerih so sodelovale ekipe mladih združnikov iz Mo-

ravč, Kranja, Kamnika (dve ekipi), Litije, Domžal, Dobrunj in domača ekipa. Mladi so se pomerili v treh igrah, ki so med obiskovalci pozele veliko zanimanja, med tekmovalci pa željo za čimboljšo uvrstitev.

Najprej so fantje kosili travo, dekleta so jo zgrabile na kup, ocenjevalci pa so merili čas, čistost košnje in zloženost redi, zelo podobno pa tudi spravilo trave v kopico.

Lupljenje drevesnega debla je bila druga disciplina, ki se je končala s spravilom lubja v vrečo.

Štafeta, kjer je sodelovala celotna ekipa vsakega aktiva, je bila najbolj domiselna igra, ki je zahtevala največ spretnosti.

Po igrah je bila na igrišču za šolo v Pirničah veselica s srečolovom, za katerega so prispevale dobitke nekatere naše organizacije: Konditor, Eta, Dekor. Trdo, jabolko, v katerega so ugriznili mladi medvodčani, jim je prineslo uspeh. Dobro so pripravili igre, povorko in veselico. Majda Zore, ki je bila duša vseh priprav, si je ob koncu globoko oddahnila. Vendar ne hvalim le nje, tudi vsi ostali, od Damjana in Tomaža, do vseh drugih, ki se jih po imenu ne spominjam, zaslužijo pohvalo za vso prizadevnost.

Tisti, ki so bili na igrah so jih zelo pohvalili. Pričakujemo, da jih bodo pripravili še kdaj.

žni kooperanti, ki imajo koso vsak dan v roki. Cerkniški — **Franc Ješelnik**, si je vzel toliko časa, da je med tekmo nabrusil koso in pokazal, da je večš tudi tega, ter na koncu za en sam samcat zamah premagal Ribničana — **Petra Levstka**.

Manj sreče je imel cerkniški župan, ki je s pomočjo svojih župljanov sicer segel najvišje ob mlaju, ko je privezoval pozdravni transparent, a se je nit kar dvakrat strgala. Mož je bil dovolj previden, da se ni povzpел še tretjič po živi lestvi vrlih kmetičev in je raje prepustil prednost prvemu možu ribniške občine.

Ob gledanju svojih delegatsko in samoupravljaljsko izvoljenih funkcionarjev se je ljudstvo odlično zabavalo, bolj kot izvoljeni sami. Če bi bile naslednji dan volitve, bi si oba župana in izvršnika zagotovili najmanj še en mandat — tako ponosni so bili Notranjci in Ribničani na to, da znajo njihovi »vodilni« še kaj drugega, ne le sestankovati.

Vrhunec tekmovalnega dela prireditve sta bili dirki konj — delovnih in športnih. Menda se je v prejšnjih letih dogajalo, da so konji prihajali na cilj brez jezdecev. Ti so ostali v blatu odvodnega jarka, ki so ga morali preskočiti, zato so letos progo spremenili in blatno kopel črtali iz programa. Od devetnajstih jezdecev je le en ostal zvest tradiciji padanja, medtem ko so vsi ostali prijezdili do cilja, v splošno veselje organizatorja in navijačev. A kot nam je dejal **Slavko Tornič**, direktor zadruga, ki uspešno organizira to družabno srečanje delavcev in kmetov, ni najpomembnejše zmagati, pač pa sodelovati. V zadruzi pa tudi že razmišljajo, da bi prireditvi dali novo vsebino in jo pomladili ter naredili še privlačnejšo. To jim bo zagotovo uspelo. Le vprašanje je, kje bodo zagotovili prostor: za vso tisto množico obiskovalcev, ki jih že sedaj preštevajo v tisočih in, ki napolnijo domala vso Bloško planoto...

Tradicionalno srečanje delavcev, kmetov in upokoencev delovne organizacije Mercator-Agrokombinat Krško

Jože Černoša

Veselo v jesensko spravilo pridelkov

V soboto, 5. septembra, je bilo v Kostanjeviški opatiji, nekdanjem cisterjanskem samostanu, v družbi Matija Gubca, sodobnih skulptur Farma vive v lesu, med razstaviščnimi prostori galerije Božidarja Jakca in med slikami Poldeta Oblaka, zelo živahno. Na tradicionalnem zboru M-Agrokombinata se je zbralo skoraj 400 lju-di.

Začelo se je s slavnostno sejo delavskega sveta delovne organizacije, na kateri so delegati sprejeli sklep o podelitvi priznanj zaslužnim delavcem in kmetom, ter nadaljevalo s proslavo v nekdanji samostanski cerkvi z govori, pozdravi in podelitvijo plaket, pohval, priznanj in jubilejnih nagrad.

Iz slovesno pobarvanega govora, ki ga je imel direktor delovne organizacije, Franc Juvanc je bilo čutiti, da nas kljub obilnim in kakovostnim pridelkom čakajo pretežno le težave. Kmetijstvo je namreč takšna veja gospodarstva, kjer se vložen denar vrača (obrača) zelo počasi. Pri grozdju in vinu je obračanje sredstev celo daljše od dveh let. Tudi prilaganje samoupravnih internih aktov, hitro se spreminjajoči zakonodaji, zahteva veliko časa in truda vseh delavcev, namesto, da bi se več posvečali organizaciji in izboljšavam dela.

K zadovoljivim dosežkom so veliko prispevali tudi združeni kmetje, ki so s sodobnimi strokovnimi prijemi in uvajanjem novih sort dosegli nadpovprečne tržne viške.

Žal moramo pričakovati, da bo zaradi sedanjih razmer rast kmetijske pridelave začela usihati. Vlaganja v kmetijstvo so predraga, zato je težko verjeti, da bomo udeležili vse načrte iz tega srednjeročnega obdobja. Nove naložbe, če že bodo, bodo morale temeljiti na znanju, sodobnih prijemih in učinkovitem poslovanju.

Svečani zbor je pozdravil tovariš Slavko Glinšek, član poslovodnega odbora sozda. Med drugim je dejal: »Ste največja kmetijska organizacija v sozdu, kar pomeni tudi velike težave. Ne jamrajo samo kmetje, pač pa vsi, ki se kakorkoli ubadajo s kmetijstvom. To pa že nekaj pomeni. Sami, znatraj sozda, bomo morali biti bolj učinkoviti, zlasti pri financiranju kmetijstva in pri prodaji kmetijskih pridelkov.

Na poti do Kostanjevice sem videl, da je cesta proti Farmi na Pristavi prevlečena z asfaltom, zato zares upam, da pomeni nov asfalt gladkejšo pot v kmetijsko prihodnost.

Sestavni del proslave je bila tudi podelitev plaket, priznanj, pohval in jubilejnih nagrad za 10, 20 in 30 let skupne delovne dobe.

Plaketo DO, najvišje priznanje so dobili:

— **Anica Bojič**, knjigovodja v DSSS, za vestno opravljeno delo, human odnos do sodelavcev, veliko aktivnost v organih upravljanja in prenašanje znanja ter izkušenj na mlajše sodelavce.

— **Lojze Bizjak**, pospeševalec, tehnolog v DE Kooperacija, temeljne organizacije kooperantov, za uspešno organiziranje pridelave jagodičja, poljščin in vrtnin, za uvajanje novosti v zasebno proizvodnjo in večletno aktivno delo v organih upravljanja in DPO.

— **Tine Stipič**, delovodja v TOZD Sadjarstvo, za več kot 20 let požrtvovalnega dela pri pridelovanju sadja, od obnove sadovnjakov do praktičnega uvajanja novosti v nasadih.

Poleg plaket so podelili še 15 priznanj, 14 pohval in 42 jubilejnih nagrad.

Po slovesnem delu se je začelo družabno srečanje, ki so ga marljivo organizatorji, pod vodstvom Marice Živičeve, popestrili z zabavnimi in rekreativnimi igrami (rabutanje sadja, peka mlečne koruze na pastirski način, pretakanje vina in okolu primerno risanje grajskega detajla). Zabave ob prijetnih zvokih glasbe ni manjkalo, zato mislim, da naslov povsem ustreza vzdušju, ki je bilo na tem srečanju.

Za konec pa še nekaj. Krškim politikom in občanarjem verjetno ne pomenimo veliko. Nobe-nega vabljenega ni bilo na naše slavje.

»POD SODI« — nov — star lokal tozda Grmada

Andrej Dvoršak

Poudarjena bogata slovenska pivska kultura

Bife Rožnikovega tozda Grmada v Savskem naselju v Ljubljani je slovel po tem, da je povprečna beznica, kakršnih je v mestu na desetine, ki pa kljub svoji zanikrnosti ustvarjajo dober dohodek. Ko so ga po nekaj mesecih temeljitih preurejanj 1. septembra letos znova odprli. so se njegovi stalni gostje — šnopčkarji, takoj ko so prestopili prag, obrnili, in odšli nazaj na ulico pogledat, če so res na pravem mestu... in nimajo morda delirija. Lokal »Pod sodi« se od prejšnjega bifeja razlikuje kot banana od limone...

»Lokal je bil star 18 let in je bil potreben večjih popravil ter obnove. Ko pa smo z njo začeli smo ugotovili, da ga je potrebno obnoviti do temeljev«, nam je dejal namestnik direktorja tozda Grmada, **Peter Mohar**.

Za približno 100 milijonov dinarjev so prenovili ves lokal, velik 250 kvadratnih metrov. V njem je prostora za 150 gostov, od tega jih 100 lahko sedi. Ob prenovi so se odločili tudi za nekoliko spremenjen delovni čas, začenjali bodo ob sedmih zjutraj, namesto ob šestih. V ponudbo pa bodo vpletli nekaj posebnosti, kot prvo »ribje četrtke«.

Peter Mohar je ob otvoritvi bifeja poudaril, da imajo velike težave s kadri, saj se na razpis čistilke ni javil nihče. Tako bo čiščenje še naprej v domeni strežnega in kuhinjskega osebja — do zasedbe razpisanega delovnega mesta. Šestčlansko ekipo lokala, ki jo vodi **Milka Kihac** bodo dopolnili še z eno natakario.

Zanimivo pri tej prenovi je, da načrtov zanj ni izdelal arhitekt oziroma projektivni biro, pač pa so jih naredili kar v Rožniku sami! To zahtevno nalogo so vodili M-Rožnika in tozda Grmade zaupali lesnemu tehniku in vodji Rožnikove mizarske delavnice **Marjanu Frasu**. Ta se je z domiselnimi posegi že izkazal pri prenovi trgovine na Deteljici v Trzi-

ču, kje je načrtoval vinoteko. Za idejni in izvedbeni načrt so porabili manj kot dva milijona dinarjev, izgled lokala pa po mnenju večine, ki se je udeležila otvoritve, ne zaostaja za tistimi, ki jih projektirajo specializirane organizacije.

»Naši projektivni biroji ponujajo »konfekcijo«, njihov načrti in kasneje lokali so si podobni kot jajce jajcu. Mi v M-Rožniku pa smo hoteli nekaj svežega. Zdi se, da projektanti premalo poznajo trgovino in njene probleme, ne žive z njo, zato so tudi njihove rešitve preveč papirnat. Mi, ki se vsak dan srečujemo s težavami trgovine in bifejev ob njih, bolj poznamo problematiko in potrebe naših delavcev, zato smo morda tudi uspeli ponuditi dobre rešitve,« pravi **Marjan Fras**.

Avtor ima v sebi kanček umešniške žilice, ob tem pa je še ambiciozen in prizadeven, ter se ne zadovolji s sivim povprečjem. S svojim delom je opozoril nase, v petih letih, kolikor je v Mercatorju, je dvignil raven Rožnikove mizarske delavnice in si pridobil zaupanje vodilnih delavcev, ki so mu pred časom zaupali izdelavo projekta za vinoteko v Trziču.

»Tržič je na Gorenjskem. Na Gorenjskem so kozolci in tudi osnovni načrt celotne vinoteke temelji na slovenskem kozolcu. Z rešitvijo so bili zadovoljni in ta-

ko so me »najeli« še za načrt drugega lokala — **POD SODI**. Idej mi ni manjkalo, hotel sem narediti lokal, ki bo čim bolj domač, a istočasno nekaj posebnega. Želel sem, da bi se vsak gost počutil, kot v svojem prostoru, kar sem rešil s separeji. Poudariti sem hotel tudi slovensko pivsko kulturo, ki jo v nekdanjem bifeju ni bilo. To sem storil z oblikovanjem točilnega pulta, nad katerim vise sodi, med njimi pa

so plošče z verzi slovenskih pesmi. Ti verzi se med seboj prepletajo in dopolnjujejo v venček domačih, ubranih na temo vina in pitja. Naj se gostje ob »šanku« spomnijo, da je med pitjem in pijančevanjem le razlika, in da imamo Slovenci bogato vinsko tradicijo,« poudarja **Marjan Fras**, ki ni le avtor načrta, ampak je s tovariši iz mizarske delavnice izdelal vso opremo, razen kovinske, za katero so poskrbeli kooperanti.

In še ena pohvala: prikupne delovne obleke izdelane nalašč za ta lokal. Ob tem še kritična misel, ki zadeva celoten sozd: dlje kot do načrtovanja akcij v zvezi s celostno podobo sozda nismo prišli. Mednje sodi tudi bolj ali manj poenotena delovna obleka. Dokler zadeva izvedbeno ne bo rešena, se bo vsak oblačil kot ve in zna. In Grmadi se je »Pod sodi« to zelo posrečilo.

Del kolektiva POD SODI v novih uniformah: Danica Mustavar, Slavko Šneberger, Milka Kihac in Kristina Šinkovec.

Mercator-Tehna se vrača v Dubrovnik

Andrej Dvoršak

Tržišče je odprto

Sredi avgusta je bila v Dubrovniku odprta Gradska kafana, za katero pravijo, da je srce Dalmacije. Ima večstoletno tradicijo, ki jo je leta 1979 prekinil potres. Sedaj je popolnoma prenovljena. Po načrtih arhitekta, specialista za turistične objekte, Julia De Luce jo je prenovila Investa, ki si je dela pridobila v hudi konkurenci z ostalimi sorodnimi organizacijami Jugoslavije.

Vrednost del je bila 300 milijonov dinarjev, kar je komaj kak odstotek v Investinem celotnem prihodku. Vendar pa tokrat Investa zaslužek ni bil na prvem mestu. Tozda Mercator-Tehne je hotel dokazati, da je sposoben uresničiti vse, kar si umetnik — arhitekt zamisli. Če odštejemo manjše nesolidnosti posameznih Investinih kooperantov, ki jih obiskovalec kavarne ni opazil, opazili so jih le arhitekt in Investini strokovnjaki pod vodstvom Marjana Žandarja, vodje sektorja investicij, je prenova v celoti uspešna. To pa pomeni, da se je Investa uspešno prebila na novo tržišče — Dalmacijo, na katero Mercator-Tehna škili že nekaj časa...

»Investa je v zadnjih treh letih izjemno razširila svoje delovanje v Istri, kjer sedaj potekajo dela po ustaljenem redu. Njeni cilji pa so mnogo širši. Predvsem se želi uveljaviti v Dalmaciji in Črnogorskem primorju, kjer je s svojimi novimi programi in tehnologijo brez resnejše konkurence in kamor je že začela počasi prodirati,« mi je pojasnjeval **Pavle Erzin**,

direktor Mercator-Tehne, ko smo leteli nekje nad Kornati.

Mercator-Tehna je nekoč že imela predstavništvo v Dubrovniku. Bolje povedano: imel ga je njen tozda Cibes, a ga je ukinil. To področje želi sedaj M-Tehna ponovno osvojiti in Investa je nekakšen trojanski konj, ki bo utrl pot v Dalmacijo še ostalim Tehninim tozdom. Tozda Inženiring že sedaj deluje v notranjosti Črne gore, možnosti imata tudi Spectrum in Cibes. Toda vse je odvisno od ambicij posameznega kolektiva...

Niso vsi tako prodorni kot sta Investa in Inženiring, a kaže, da sta tadvda že potegnila voz za sabo in da jima bodo ostali, hočeš nočeš morali slediti. Prvi korak je naredil Spectrum, ki si je z opravljenimi steklarskimi deli v hotelu Hystria v Pulji, pridobil velik ugled med investitorji.

Prav tak sloves si pridobiva Investa tudi s prenovno na Dubrovniškem Stradunu. Dubrovčani so na svojo Gradsko kafano hudo ponosni. Ni čudno. V njej so se skozi stoletja srečevali z najbolj

znanimi imeni od kraljev in predsednikov (Edvard VIII, Hruščov, Tito), do glasbenikov kot je von Karajan...

Gradska kafana sodi v sestav **HTP Dubrovnik**, turističnega velikan, ki iz leta v leto gradi in prenavlja svoje objekte. Njegov generalni direktor **Ivica Valjalo** pravi, da za letos načrtujejo celotni prihodek v višini 60 milijard dinarjev. To je za 5.000-članski kolektiv veliko. Tudi ostali podatki o tej delovni organizaciji so zgovorni: 13.500 postelj v 45 hotelih,

100 različnih restavracij, marina z 900 privezi, pet kampov s šest tisoč prostori za šotore in prikoliče... Letno 2,6 milijona nočitev, od tega okoli 86 odstotkov tujih gostov. Neto devizni priliv okoli 40 milijonov dolarjev...

Za Gradsko kafano je direktor Valjalo poudaril, da so hoteli narediti najboljše, kar se bi dalo. Za De Luca, mojstra arhitekture, ki je izdelal načrt tudi za de lux hotel Belvedere, katerega arhitektura je na najvišji ravni, sicer pa je streho postavil že nad 13.000 tu-

rističnimi posteljami, odločitev ni bila težka, za Investo pa so se odločili na osnovi njenih uspehov in pogojev, ki jih je ponudila. V HTP Dubrovnik se držijo načela, da od vsakega poslovnega partnerja iztržijo čimveč, v zameno pa mu nudijo vedno nove možnosti uveljavljanja.

Investa je potrdila investitorjevo odločitev in tudi v prihodnje ji namerava zaupati izvedbo posameznih načrtov. Kdor pa je dober za HTP Dubrovnik, ima odprta vrata Dalmacije!

Prenovljena gradska kafana ponovno priteguje turiste...

Sovjetska delegacija v Mercatorju
Andrej Dvoršak

Možnosti za izvoz »Bajsijev« in ROP-a

Prve dni septembra je naš sozd obiskala štiričlanska delegacija Trgovinsko industrijske zbornice Sovjetske zveze. Vodil jo je član prezidija zbornice,Vječeslav Toljegin.

Njen obisk v Mercatorju, pred tem še v Iskri-Delti in Gospodarski zbornici Slovenije, ni bil naključen. Zanimala jo je računalniška oprema trgovin (ROP), ki smo jo kot prvi v Jugoslaviji uredili v naši samopostrežnici na Fužinah.

Delegacijo je sprejela podpredsednica PO SOZD Rika Germ, razgovora pa so se udeležili še direktor M-Tehne, Pavle Erzin, v.d. direktor Investe, Zoran Janković ter vodja sektorja za AOP, Rudi Corn. Sovjetsko delegacijo sta ob prvem stiku z našimi predstavniki zanimala sestav in organiziranost sozda. Člane delegacije je zanimalo kmetijstvo — predvsem lastninski odnosi (ali je pretežni del v družbeni ali v zasebni lasti) ter blagovni tokovi v sistemu MERCATOR — KIT in tudi izven njega.

Sovjetska zveza se v zadnjem času nekoliko bolj odpira navzven in omogoča tujim poslovnem sodelovanju kapitala pri določenih projektih, zato je delegacija zanimala predvsem ponudba M-Tehne, katere tozd Inženiring

prav sedaj poskuša dobiti posel v Sovjetski zvezi. Zalasti jo je zanimala ponudba Investe, ki ima pod svojo »kapo« vrsto sodobnih tehnologij, nič slabših, kot jih ponuja zahod, poleg tega pa so njeni strokovnjaki usposobljeni za praktično vse, od izdelave zamisli, projektiranja in opremljanja objektov...

Vječeslav Toljegin, mlajši gospodarstvenik, ki do podrobnosti pozna svoj posel in kajpak tudi vso sodobno zahodno tehnologijo, je bil z našimi možnostmi ponudbe zadovoljen. Izredno zanimiv se mu je zdel program hitre prehrane — »BAJSI«, ki bi bil zelo primeren za Moskvo in druga večja mesta, kamor že prodira McDonald s svojimi hamburgerji. Ker sam ni specialist za to področje, je obljubil, da bo tovrstno Investino ponudbo posredoval Upravi mesta Moskve.

Vendar so ga bolj zanimale računalniške blagajne in organiziranost dela v trgovini, opremljeni z njimi. Člani sovjetske delegacije so spraševali vse, od tehničnih

podrobnosti do tega, za koliko se je povečal pretok na blagajnah in kako so prodajalci ter kupci sprejeli novost.

Ko si je delegacija ogledala našo samopostrežbo na Fužinah, je bila nadvse zadovoljna. Člani so bili mnenja, da se naložba izplača, in ocenili, da je smotno, da tehnologijo in projekt naredi nekdo, ki si je že pridobil izkušnje in spoznal tudi pomanjkljivosti. Za Investo je samopostrežna trgovina na Fužinah dobro priporočilo in morda se bodo kdaj kasneje odločili za tesnejše sodelovanje.

Med neuradnim pogovorom z dvema članoma delegacije, ki sta se čudila nad založenostjo trgovine, zlasti nad vitrino z mesom in mesnimi izdelki, sem izvedel, da je cena mesa v Sovjetski zvezi dokaj nizka — le dva rublja, za vse vrste mesa, razen za najboljše kose, ki so po 2,80 rublja. Težava je le v tem, da meso v trgovine zaide bolj redko. Toda tudi to bodo v prvi socialistični deželi počasi izboljšali, saj je menda eno od načel perestrojke tudi delovnemu ljudstvu izboljšati življenjske razmere in osebni standard.

Odziv na podražitev kruha
Cvetka Potokar

Zakaj bodo v Škocjanu sejali manj pšenice

Letošnji pridelki pšenice na območju naše TZO so bili povprečni. Vse sorte so dale povprečne rezultate razen sorte mačvanka, ki je cvetela v dežju in smo jo pridelali do 20 odstotkov manj.

Na območju Šamrjete in Šmarjeških Toplic smo imeli v noči od drugega je tretji julij neurje, ki je trajalo od polnoči do osme ure zjutraj. Po tem neurju je bilo veliko pšenice poležene, tako da je bila žetev otežkočena. Tudi pridelki na prizadetih njivah so bili manjši.

Žetev je potekala normalno, tekoče. Začeli smo 20. julija, končali pa okrog 30. julija.

Kmetje so kar z veseljem vozili svojo pšenico v odkup. Ko so zvedeli za podražitev moke, otrobov in kruha, pa smo morali z odkupom prenehati.

Vsi kmetje so si izračunali, da morajo poskrbeti za domače rezerve. Kruha ne bodo kupovali.

Analize pšenice, ki smo jih dobili od Žita, so v primerjavi z lan-

skim letom pokazale izredno veliko količino primesi, čeprav je kakovost letošnje pšenice veliko boljša od lanske.

Tudi s tem se kooperanti niso mogli sprijazniti.

Pri obračunu pšenice smo začeli sklepati pogodbe za letošnje setev. Večina kooperantov pravi, da bodo sejali le še nekaj zase ker je kruh predrag. Sicer pa bodo sejali krmna žita in koruzo za čim boljše krmno bilanco pri pitanju goveje živine, prašičev in krav molznic.

V pospeševalni službi smo prepričani, da se kmetje odzovejo potrebam družbe po svojih možnostih, vendar morajo upoštevati tudi ekonomiko svoje kmetije.

Priprave na republiško tekmovanje
Jože Kirm

Tekmovanje dolenjskih oračev

V pripravih na republiško tekmovanje traktoristov so se v soboto, 15. avgusta, na regijskem tekmovanju na šentjernejskem polju pomerili dolenjski traktoristi.

Za izbiro najboljših je tekmovalo 32 traktoristov, med njimi le ena ženska. Pomerili so se v teoretičnem znanju, oranju s tri-brazdnimi plugi in v spretnosti vožnji. Tekmovanje je spremljalo precejšnje število gledalcev, predvsem mladih, ki so vzpodbujali tekmovalce.

Strokovna komisja je takole ocenila najboljše:

Skupina mladi zadrugi:
1. Marjan Miklič iz M-KZ Krka Novo mesto
2. Franci Pust iz M-KZ Trebnje
3. Alojz Kužnik iz M-KZ Trebnje

Skupina člani:
1. Janez Miklič iz M-KZ Krka Novo mesto

2. Franci Zalokar iz M-KZ Krka Novo mesto
3. Franci Judež iz M-KZ Krka Novo mesto

Skupina orači:
1. Vid Knez iz M-KZ Trebnje
2. Anton Šuštar iz Kmetijske šole Grm
3. Alojz Burger iz Kmetijske šole Grm

Prisotni so si z velikim zanimanjem ogledali prikaz uporabe kmetijskih strojev, ki ga je priredil Metalkin tozd iz Batuj. Prikazana je bila uporabnost enobrazdnih in dvobrazdnih obračalnih plugov, vrtnikov, rotacijskih drobilk, ter drugih strojev in orodij iz proizvodnega programa, ki se kot novosti uvajajo v kmetijstvu.

Vodja sovjetske delegacije Vječeslav Toljedin (drugi z desne) je kazal rahlo začudenje nad visokimi cenami in sodobno opremo ter gnečo v trgovini.

V hladilnici Cikava — M-KZ Krka
Miro Škufca

Nalepke za kozarce

Zveza čebelarских društev Slovenije je letos natisnila enotno nalepko za kozarce za med, ki jo lahko uporabljajo vsi čebelarji, ki prodajajo točeni »naravni med«. Nalepka je univerzalna, saj je na njej potrebno označiti le vrsto medu in napisati kdo in kdaj ga je točil.

Nalepke lahko naroči vsak čebelar pri ZČDS, Cankarjeva 3, Ljubljana. Cena za eno nalepko je 30 dinarjev.

Pripravite si ozimnico

Hladilnica na Cikavi pri Novem mestu obratuje že poldrugo leto. Njene skladiščne zmogljivosti so v glavnem zasedene, saj vsak njen solastnik zaradi načela plačevanja polno za prazno, dobro skrbi za izkoriščenost prostorov. Zaradi dobrega geostrateškega položaja (bližina centrov Zagreb, Ljubljana, Reka s hrvaškim Primorjem, ter bližina bodoče avtoceste) je veliko povpraševanje po uslužnostnem hlajenju.

To vse dokazuje, da so bile začetne bojazni glede izkoriščenosti zmogljivosti in pomisleki o smotrnosti gradnje takega objekta v našem prostoru, odveč.

Plansko in poslovno si zamišljamo razvoj hladilnice v treh smereh:

1. dobro izkoriščenost hladilnih zmogljivosti in renome pri komitentih in na tržišču, bomo dosegli le z dobro strokovno usposobljenim kadrom;

2. prehod na vsaj delno oskrbo naše regije s sadjem in zelenjavo;

3. hladilnica bi morala postati gonilna sila za razvoj sadjarstva in zelenjadarstva v širši novomeški regiji, kjer sta prav ti panogi kmetijstva najbolj zapostavljeni.

Pripravljamo se na prodajo ozimnice za sindikalne organizacije, trgovine in za vse naše občane, zato bi nekaj več pozornosti namenil tej naši trenutno aktualni dejavnosti. V letošnjem letu se bomo zadeve lotili bolj organizirano ter na enem mestu prodajali vso ozimnico, kar je enostavneje in ceneje za kupca.

Nudili bomo lastna jabolka sorte idared, gloster, jonatan, jo-

nagold in zlati delišes iz nasada v Brezovici pri Šentjerneju, krompir naših kooperantov in fižol, čebulo, česen... skratka vse, kar bodo kupci želeli. Novost bo tudi ponudba svežega svinjskega mesa, ter nekaterih mesnih izdelkov, ki jih izdeluje mesnopredelovalni obrat KZ Krka.

Prodajali bomo vsak delovni dan od 9. do 17. ure, ob sobotah pa do 12. ure.

Po dogovoru bomo blago pripeljali v vsako trgovino, delovno organizacijo, pa tudi na občanov dom.

Tozd Savica odprl novo trgovino na Golem
Andrej Dvoršak

Za krajanе šestih vasi je bil praznik

Vasica Golo pod Kureščkom je čudovit zaselek, ki ga kaze le kičasti vikendi z modrimi strehami. Sredi septembra ga je obogatila nova zgradba, prilagojena okolju, v katerem ima Rožnikov TOZD Savica novo samopostrežno prodajalno in bife, krajevna skupnost pa svoje prostore.

Krajevna skupnost Golo-Zapotok je že dolgo načrtovala izgradnjo nekakšnega družbenega centra, katerega soinvestitor naj bi bila tudi Savica. Kasneje so se dogovorili drugače. Laní so začeli s pripravami in 16. marca letos pričeli z deli, SGP Grosuplje je objekt postavilo v dogovorjenem roku.

Arhitektura, gradbeni načrt in načrt opreme je delo tozda Mercator-Tehne, Investe. Projektantka Mirjana Mrak je pri svojem delu pazila predvsem na skladnost objekta z okoljem.

Celotna vrednost naložbe je bila 215 milijonov dinarjev, k čemur je krajevna skupnost prispevala 11,8 milijonov dinarjev in tudi zemljišče, na katerem stoji nova samopostrežna trgovina. Skupna površina poslovnih pro-

storov je 350 kvadratnih metrov. Podstrešje je na eni strani urejeno za potrebe krajevne skupnosti, na drugi strani pa še ni dokončano, možno pa ga bo uporabiti za stanovanjske prostore.

Direktor tozda Savica, Robert Vodopivec je v otvoritvenem govoru poudaril, da ta trgovina tozdu ne bo v breme, kajti njeno zaledje je dovolj veliko, da bo lahko rentabilno poslovala.

S tem se je strinjal tudi slavnostni govornik, predsednik IS SO Vič Rudnik, Stane Drolc, ki je dejal, da si občina prizadeva za hitrejši razvoj lokalnih središč. Stane Drolc je bil tudi prvi kupec v trgovini. Kupil je steklenico vrhunskega vina, ki jo je podaril kolektivu z željo, da bi ostal še naprej tako prizadeven in uslužen do kupcev, kot doslej.

Nova trgovina — ponos Investe in Savice ter zadovoljstvo krajanov Golega.

Otvoritev — priložnost za pregled razvoja
Stanislav Graj

Nova samopostrežna trgovina v Hotizi

V M-Univerzalu smo 23. avgusta odprli novo samopostrežno trgovino v Hotizi. Kljub vse težjim pogojem gospodarjenja in pomanjkanju finančnih sredstev smo se odločili za gradnjo nove trgovine.

Trgovina je montažni objekt Marlesa s 371 kvadratnimi metri koristne površine. Objekt nas je stal nekaj čez 200 milijonov dinarjev, zgrajen je bil s pomočjo združenih sredstev sozda, s sredstvi izvajalca Marlesa ter z lastnimi sredstvi. Objekt je bil zgrajen v manj kot šestih mesecih, za kar gre zahvala tako izvajalcu del, našim vodilnim in vodstvenim delavcem, kakor tudi krajanom KS Hotiza, ki so s svojim prostovoljnim delom uredili okolico.

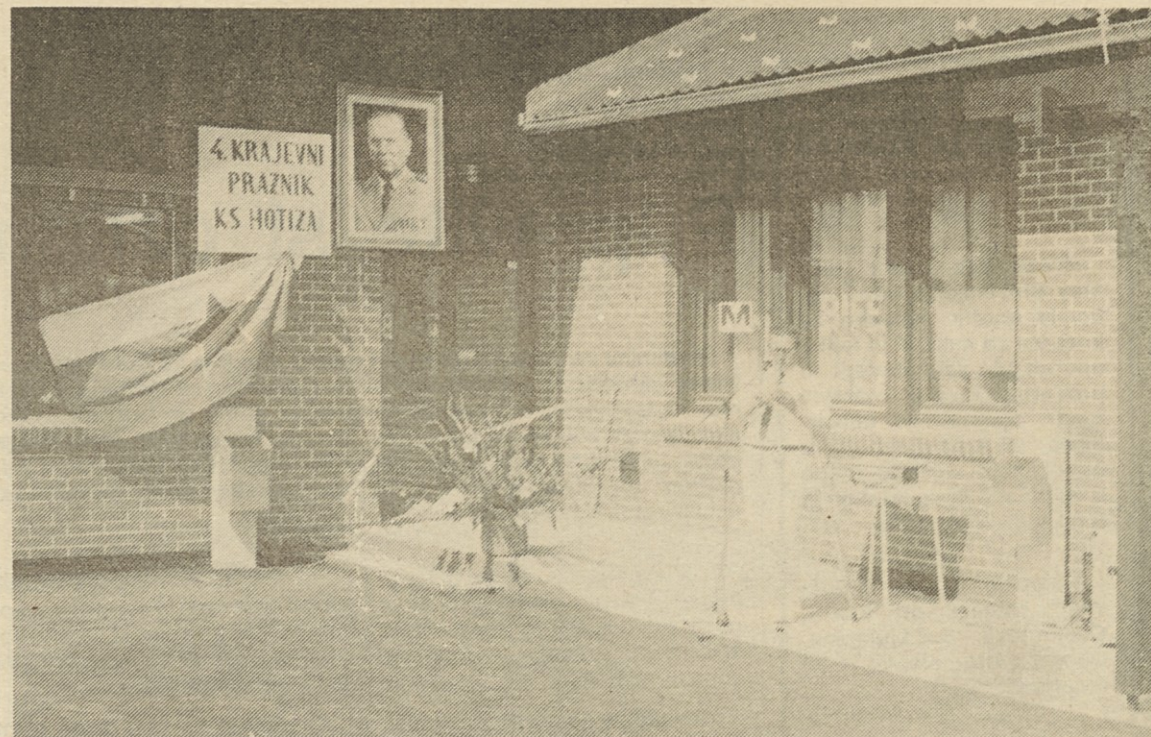
Mercator-Univerzal je bil ustanovljen 1.1.1961 z združitvijo ta-

kratnih trgovskih podjetij Preskrba in Center. V podjetju je bilo zaposlenih 89 delavcev, ki so delali v 31 lokalih. Do leta 1966 ni bilo možnosti za večje investicije. Le nekaj trgovin je bilo specializiranih. Najprej smo se lotili prenove in gradnje novih trgovin v Gornji Bistrici, Črenšovcih in Veliki Polani. Tu je bil odprt tudi prvi Univerzalov bife. V letu 1966 smo odprli prvo samopostrežno trgovino v Lendavi in samopostrežbo v Odrancih, ki je bila prva samopostrežna trgovina na Pomurskem podeželju. V letih 1968-70 pa so se otvorile novih in prenovljenih samopostrežnih trgovin z bifeji kar vrstile: v Dolgi vasi, Dobrovniku, Turnišču, Gaberju, Genterovcih, Petišovcih in Renkovcih, v Kobilju in Murskem Središču ter specializirane trgovine v Lendavi, Črenšovcih, Turnišču, Dobrovniku in v Murskem Središču. Leta 1971 smo v Lendavi zgradili prvo blagovnico. Teda nas je bilo zaposlenih 241. Leta 1975 se je Univerzal združil v delovno organizacijo Mercator, ki je že leta 1976 sodelovala pri finansiranju obnove tehnične trgovine, otroške trgovine ter pri novem Marketu v Lendavi. Leta 1977 se je dotedanji tozd konstituiral v enovito DO in se združil v SOZD Mercator, Ljubljana. Z novogradnjami in adaptacijami smo nadaljevali, seveda tudi na račun nižjih osebnih dohodkov. V letu 1978 smo odprli tehnično trgovino in začeli širiti blagovnico, ki smo jo dogradili leta 1979. V srednjeročnem obdobju 1981-1985 smo zgradili novo centralno skladišče, samopostrežno trgovino v Veliki Polani, samopostrežno trgovino v Hotizi pa smo odprli v tem srednjeročnem obdobju. Leta 1986 je naš kolektiv štel 313 delavcev, ki delajo v eni blagovnici, dveh marketih, 12 samopostrežnih trgovinah, 8 klasičnih trgovinah 10 specializiranih tehničnih trgovinah in 12 bifejih.

SP v Hotizi — z otvoritve.

Slavnostni govornik Jože Kocon, direktor DO Mercator-Univerzal (Foto: Stanislav Graj)

Mile Bitenc

Nova Dekorjeva trgovinica

Tovarna keramike Dekor iz sestava tozda Contal-Steklo, je pred dnevi odprla v Zbiljah, kjer stoji tovarna, majhno industrijsko prodajalno. Lično urejena trgovinica je dobro založena in urejena, saj je pot od proizvodnje do prodajne police čisto kratka. V trgovini najdemo pisano izbiro uporabne in dekorativne keramike. Prodajajo vse tisto, kar sicer prodajajo tudi v drugih trgovinah, vendar pa je v tej trgovinici ponudba izdelkov popolna. Prodajajo tudi izdelke z manjšimi lepotnimi napakami, ti pa so tudi za polovico cenejši.

Pohvale vreden pa je poslovni čas trgovine. Ta je med tednom odprta od 10. do 14. ure, v soboto in nedeljo pa od 15. do 19. ure. S takim delovnim časom je trgovina odprla vrata tudi mnogim izletnikom in obiskovalcem Zbiljskega jezera.

Hotel Mantova v CZNG

Andrej Dvoršak

Slovenske jedi vedno privlačne

Lani se je tozđ Hotel Mantova z Vrhniko, ki sodi v DO Mercator-Hoteli gostinstvo, predstavil širši javnosti v okviru »Dnevov turistične ponudbe Slovenije«, z izborom notranjske kuhinje.

Kuharji so se morali potruditi, da so lahko postregli vsem, ki so želeli polzkusiti slovenske jedi iz lončenih posod.

Hrana, ki so jo ponudili Vrhničani je »vžgala«, in ko so letos v Centralnem zavodu za napredek gospodinjstva v Ljubljani pripravljali razstavo keramične posode, so se ponovno spomnili na Mantovo.

Zdenko Korošak, direktor hotela in **Aleš Ogrin**, poslovodja hotela Mantova, sta nam povedala, da so pripravili širok izbor značilnih slovenskih jedi, ki se pripravljajo v keramičnih posodah.

Zanimanje je bilo veliko, Mantova pa je svojo predstavitev in degustacijo znala s pridom izkoristiti za nevsiljivo reklamo. Istočasno je namreč v svojem hotelu na Vrhniko organizirala večere ob svečah, na katerih je ponujala predvsem ribje specialitete.

Za oktober načrtujejo teden pizz in teden koroške kuhinje. Pravijo, da je obisk na tovrstnih prireditvah zadovoljiv, še pomembnejše pa je, da se v njihovih gostinskih lokalih vedno nekaj dogaja in da iz njih preženejo mrtvilo. Pri tem se trudijo, za stalen dvig kakovosti ponudbe in si s tem ustvarjajo dobro ime.

Prenovljena mesnica tozda Mesoizdelki

Andrej Dvoršak

Polepšana prodajalna

M-KŽK-jev tozđ Mesoizdelki iz Škofje Loke ima precej razvejano mrežo prodajaln. Kar 72 jih je. Vsako leto prenovijo eno — za več ni denarja. Letos je bila na vrsti prodajalna v Ljubljani na Trgu komandanta Staneta.

Ludvik Lah vodja maloprodaje nam je dejal, da je prenova kakih osemdeset kvadratnih metrov velike prodajalne stala okoli 30 milijonov dinarjev, vsa dela pa so opravili zasebni obrtniki.

Žal, so mnogi zamujali z roki in ob otvoritvi poslovalnica še ni bila povsem končana. Opazno je bilo, da jo je načrtoval arhitekt, ki ni strokovnjak za trgovino, kajti kljub lepemu videzu je nekaj napak, ki si jih ne bi smel privoščiti. Tako so police za kruh, ki so ob delikatesnem delu in ob njih vise salame, take, da žemlje in štruice kar same »letijo« z njih. Tudi sicer so gostje ob otvoritvi ugotavljali pomanjkljivosti polic, ki jih bo potrebno odpraviti.

Kljub vsemu pa je šest delavcev trgovine s poslovodjem **Juretom Koblarjem** zadovoljnih, saj so se s prenovo precej izboljšali njihovi delovni pogoji. Poslovodja Koblar je še povedal, da bodo v prenovljeni trgovini lahko zelo razširili ponudbo delikatesnih izdelkov, kruha, pijač, mleka, tako da bodo ustregli dolgoletnim željam kupcev po celovitejši in pestrejši izbiri.

Mercator v Dolenjskih Toplicah

Jože Veselič

Obnovljena samopostrežba »Vrelec«

Delavci sozda poznajo Dolenjske Toplice po zaključni prireditvi Mercatoriade in gostitelji te prireditve upamo, da je spomin nanje prijeten.

V tem turističnem kraju je Mercator prisoten tudi s svojo trgovsko in kmetijsko dejavnostjo. M-KZ Krka, TOZD Oskrba in M-Standard imata v tem kraju svoji trgovini in ti sta edini, ki preskrbujeta dokaj široko zaledje Dolenjskih Toplic.

Vendar v tem sporočilu nimam namena pisati o kakšni samoupravni integraciji, ker je bralcem gotovo dovolj praznih besed, temveč o prenovi ene od gotovo najmanj ugledne trgovine v sozdy, v sodobno samopostrežbo.

M-KZ Krka je od svojih prednikov še iz časov, ko je bila v vsaki vasi samostojna zadruga, podedovala stavbo v središču Dolenjskih Toplic. Majhni in nepomembni smo čakali, da bodo razširili hotelske zmogljivosti in podedovano stavbo porušili. Temu pri-

merno je bilo tudi stanje stavbe in to je bil tudi osnovni izgovor na vse večje pritiske krajevne skupnosti po boljši preskrbi in urejeni trgovini. V letošnjem letu, ko smo usklajevali prostorsko problematiko Dolenjskih Toplic, smo ugotovili, da so dolgoletni rušitveni apetiti prenehali in s tem je odpadel tudi osnovni izgovor za posodobitev trgovine. Pričeli smo z delom in uredili samopostrežno trgovino s 155 kvadratnimi metri prostora, 60 kvadratnimi metri skladišč, uredili haldilnico in prostor za razsek mesa.

Prenovitevna dela so potekala v mesecu juniju, kar je za turistični kraj sicer nesprejemljivo. Vendar na to ni bilo pripomb, ker so zaradi podobne prakse v drugih turističnih krajih, ljudje na taka dela pripravljeni. Potrošniki so zadovoljni, saj prodajni prostor

V objektu sta dve stanovanjski etaži, ki bi se ju dalo spremeniti v prostore za počitniško dejavnost. Ideja je že stara. Od njenega nastanka do danes se je spremenilo samo to, da smo dobili soglasje samoupravne stanovanjske skupnosti o izločitvi stanovanj iz stanovanjskega sklada, sredstev za preureditev pa še vedno ni.

V objektu je možno urediti štiri dvoposteljne gar sonjere, s površino 25 do 30 kvadratnih m., Je v neposredni bližini Zdraviliškega doma (30 m) zato bi ga lahko uporabljali tudi tisti delavci, ki jim zdravstvena skupnost plača samo zdravstvene — medicinske storitve, stroške nastanitve in prehrane pa plačajo delavci sami. Tako bi bilo zdravljenje dosegljivo tudi za posameznike s povprečnim osebnim dohodkom.

Ideja zasluži, da o njej razmislijo vsi, ki smo jih zadožili, da v IO OOS ali v drugih organih urejajo vprašanje družbenega standarda, kamor sodijo tudi počitniške zmogljivosti, še posebej pa skrb za delavčevo zdravje.

KZ Krka vsem OZD v sestavi sozda, ki bi vložile sredstva v adaptacijo objekta, pripravljena odstopiti prostore.

Toliko danes o Dolenjskih Toplicah. Naslednjič upam, da bomo mogoče že predstavili nove počitniške zmogljivosti.

žadostuje potrebam kraja. Delavci v trgovini sicer negodujejo zaradi manjšega skladiščnega prostora, vendar se bodo počasi morali prilagoditi delu v obstoječih razmerah.

31 let Ljubljanskih mlekar

M-Ljubljanske mlekarne so svoj 31. rojstni dan praznovali v petek, 11. septembra 1987. Ker obletnica ni bila ravno okrogla, so jo poudarili le z rezdelitvijo nagrad in priznanj vsem tistim, ki v letošnjem letu slavijo svoj 10, 20 ali 30-letni jubilej neprekinjenega dela v sestavi Ljubljanskih mlekar.

90 slavlencev-jubilantov se je zbralo na tovariškem srečanju v restavraciji hotela Ilirija. Srečalo se je 52 jubilarov z 10-letnim stažem, 21 jubilarov z 20-letnim stažem, ter izredno veliko število, kar 17 jubilarov, ki že trideset let neprekinjeno delajo v Ljubljanskih mlekah. Med njimi je tudi nekaj vodilnih in vodstvenih delavcev. Zastopani so bili delavci iz vseh tozdov in delovne skupnosti.

Priložnostni govor je imel predsednik KPO mgr. Miha Urbanija, ki je čestital slavlencem in orisal preteklo delo in uspehe tega kolektiva, zaželel vsem zdravja in zadovoljstva pri delu in v zasebnem življenju. Opozoril pa je tudi na prihodnje naloge in z njimi povezane načrte ter obveznosti.

Po razdelitvi nagrad so se slavlenci zadržali na družabnem srečanju.

Marko Glažar

— Gospa, s knjižico sindikalnega kluba pa res ne morete pričakovati ne vem kaj

Sejem v Kranju
Andrej Dvoršak

Uspešna prodaja — neenoten nastop

Avgustovski mednarodni potrošniški sejem v Kranju sodi po tradiciji med sejme, na katerem trgovci naredijo največ prometa. Od naših članic so se letos na njem predstavile tri: Preskrba Tržič, Agromehanika in Contal-Steklo. Slednja z domačim in uvoznim programom kmetijske mehanizacije.

Razstavno prodajnega prostora Preskrbe Tržič, ki sodi v Mercator-Rožnik, ni bilo težko najti, kajti tržiški trgovci so se zavedali, da so si z leti pridobili na sejmu dobro ime in da se kupci vedno znova vračajo k njim. Zato so tudi svojih 320 kvadratnih metrov razstavne površine dobro označili z »barvami Mercatorja«. Tudi Contal-Steklo je bil opazen in je z reklamnimi panoji zelo jasno opozarjal, iz katerega gnezda je. Žal to ne velja za Agromehaniko, iz sestava Mercator-KŽK Gorenjske, ki vsaj prvi dan sejma na svojem tradicionalnem prostoru ni kaj prida poudarila svojo pripadnost. A to je že tradicija, saj še iz TV reklam ne zvemo, da pripada večji delovni organizaciji in celo sozdu...

Obiskovalcem sejma takšne podrobnosti sicer niso dosti mar, prav pa bi bilo, če bi po dveh letih skupnega življenja članice sozda le dale nekaj več na skupno podobo, za katero smo se konec koncev tudi dogovorili.

S sejma v Kranju

Ob občinskem prazniku Trebnjega
Mile Bitenc

Mercator v Mokronogu

V začetku septembra je prvič zasvetil oranžni »M« v Mokronogu. Z novo, veliko in lepo založeno samopostrežbo, so delavci M-Rožnikovega tozda Gradišče, dodali nekaj k praznovanju.

Naložba je bila predvidena že v planskih dokumentih srednje-ročnega obdobja 1981-1985, vendar je bila zaradi pomanjkanja sredstev in večjih potreb po vlaganjih v KS Veliki Gaber in Čatež, prenešana v tekoče srednje-ročno obdobje. Prvotno je bila sicer predvidena novogradnja, kasneje pa se je porodila ideja po preureditvi starega objekta, ki je omogočala časovno hitrejšo uresničitev naložbe in zahtevala manj sredstev. Nekaj števil: prodajne površine je 140 kvadratnih metrov, skladiščnih in pomožnih prostorov pa za 100 kvadratnih metrov, prav toliko prostora pa je v zgornji etaži. Ta prostor je namenjen za skladiščenje občinskih blagovnih rezerv. Predračunska vrednost znaša 12 starih milijard dinarjev. Trgovina v Mokronogu zadošča za dnevno oskrbo krajanov in tudi kupcev iz bližnjih krajev. Založila živil v skladišču blagovnih rezerv pa so zagotovilo za kolikor toliko normalno oskrbo tudi v primerih pomanjkanja določenih osnovnih živil na trgu ali za oskrbo v izrednih razmerah.

Na slovesnosti, ki je bila pripravljena ob otvoritvi, je poleg Franca Kramarja, predsednika delavskega sveta tozda Gradišče, spregovoril Anton Maver, predsednik spuščine KS Mokronog, ki je poudaril pomembnost novega trgovskega prostora v Mokronogu. V programu se je oglašil tudi predsednik IO skupščine Trebnje, Maks Kurent, v kulturnem delu programa pa smo slišali moški pevski zbor KUD Emil Adamič iz Mokronoga, ter otroke Osnovne šole Jančka Mevžlja iz Mokronoga.

Še to: po otvoritvi trgovine je bila za vabljene goste in ostale, ki so bili na otvoritvi, pokušina

nekaterih izdelkov naših proizvajalnih organizacij.

Delavci Mercatorja, ki niso prišli po nakupih, so se zbrali pred blagajno.

**naravno biološko gnojilo
prinaša v zemljo življenje in rodovitnost**

Uporabno za gnojenje vseh vrst sobnih, balkonskih in ostalih okrasnih rastlin, zelenjave, sadnega drevja, vinske trte, zelišč in za pogozdovanje.

Mikroorganizmi, encimi in hormoni dajejo gnojilu dolgotrajno biološko aktivnost, ki ugodno vpliva na presajanje, rast, cvetenje in zorenje sadov.

ЗНАЈКА

17. sednica poslovnog sveta

Vesna Bleiweis

Uprkos opštem zaoštravaju — dobro privredjivanje

Ljubljana 3. septembra 1987. godine — samo dve aktualnosti: komentar poslovnih rezultata SOUR-a, postignutih u periodu januar-jun te završne pripreme za sprovođenje akcija »Klub Mercator«. A između jedne i druge aktualnosti nabačene su poteškoće gubitaka i ponešto s leha »Agrokomerca«.

U uvodu želimo, da naglasimo konstataciju podnosioca izveštaja, Metke Strnad: »Poslovali, odnosno privredjivali smo dobro, ako se upoređuje s rezultatima

privredjivanja u Sloveniji, prikazanim za ovaj period. Nadprosečan rast ukupnog prihoda, dohodka i akumulacije, kao i minimalan udeo gubitaka SOUR-a u

gubitcima slovenske privrede (0,3%) su činjenice, na kojima je podnosilac izveštaja bazirao konstataciju, odnosno procenu privredjivanja. Ovakva procena ipak ne znači da smo u sistemu bez ranljivih mesta. Ova su navedena za svaku pojedinu delatnost. Celokupan SOUR je u raspodeli sredstava za lične dohotke i zajedničku potrošnju uvažavao društveno dogovorene orijentacije, dok sam čisti obračunati lični dohodak na radnika iznosi za 5% ili za 9.913 dinara manje od prosečnog ličnog dohodka na radnika u privredi SR Slovenije.

Gubitak — kako po broju organizacija, tako i po iznosu (399 miliona dinara) nije značajan, ako ga merimo u okviru SOUR-a, ali ipak pojedinačno predstavlja prilično mnogo. Gubitak u OOUR-u »Agrokombinata« »Vinogradništvo-kleti« je u poredjenju s gubitkom iz prvog kvartala veći čak za 301 indeksni poen. Upravo zbog toga se poslovodni savet najviše bavio tim gubitkom i usvojio zaključak, da treba jedinstvenom akcijom u oblasti prodaje i unapredjenja u prodaji na malo SOUR-a, donekle smanjiti zalihe. Akcija sama na sebi neće roditi bogzna kakvim plodom bez trajnijih nastojanja za afirmisanje vina s područja Krškog. A ova moraju doći i iz službe pro-

Zaključci, usvojeni na 3. sednici radničkog saveta SOUR-a dana 10.9.1987. godine

Radnički savet je:

1. Usvojio informaciju o poslovnim rezultatima SOUR-a za period januar-jun 1987. godine.
2. osvojio Izveštaj o radu Radne zajednice SOUR »Mercator-KIT« u prvom polugodištu ove godine te u vezi s tim informaciju o pripremi rebalansa njenog plana za 1987. godinu.
3. Doneo zaključak, da su za sprovođenje akcije »Klub Mercator«, a pre svega za informisanje radnika o njoj, neposredno odgovorni poslovodni adnici SOUR-a.
4. Usvojio informaciju o stanju u svinjogojskoj farmi M-Agrokombinat.
5. Usvojio zaključak o pripremi godišnjeg planskog akta SOUR-a za 1988. godinu. Bitni sastavni delovi zaključka;
 - nacrti planova OOUR-a i RO moraju se izraditi do 10 oktobra 1987. godine;
 - nacrt plana SOUR-a do 30. oktobra 1987. godine;
 - predlozi planova OOUR-a i RO do 15. novembra 1987. godine;
 - predlog plana SOUR-a do 30 novembra;
 - planovi OOUR-a i RO moraju biti usvojeni do 20 decembra 1987. godine;
 - plan SOUR usvojen do 31. decembra 1987. godine

Svim OUR-ima će sektor za planiranje i ekonomiku poslovanje u Radnoj zajednici SOUR-a dostaviti metodologiju za pripremu planskih akata.

6. Imenovao članove odbora za interne kompenzacije i njihove zamenike, i to: mrg. Janez Tavčar (Jože Starič), Alojz Franc (Jože Štimac), Pavle Erzin (Marjan Murovec), Anton Černe (Izidor Rejc), Metod Škrjanec (Peter Markovič), Anton Mastnak (Mitja Ponikvar), Draga Vaupotič (Janez Škraba), Franc Slak (Boris Kofol).

7. Imenovao glavnog i odgovornog urednika lista Mercator, Vesnu Bleiweis.

Zaključci, usvojeni na 17. sednici poslovnog saveta SOUR-a 4. septembra 1987. godine

Poslovodni savet je usvojio;

1. Informaciju o poslovnim rezultatima SOUR-a za period januar-jun 1987. godine. Poslovne rezultate je ocenio kako povoljne.

2. Zaključak o posebnoj akciji unapredjivanja prodaje vina s područja Krškog. Sektor za robni promet u Radnoj zajednici će na temelju zaključenih okvirnih ugovora za 1987. godinu za sve organizacije za promet robe na veliko pripremiti raspored za preuzimanje vina iz »Agrokombinata«. U koliko samo ovaj dio akcije neće biti uspešan, gosističke organizacije će dobiti ovlašćenje da te količine vina bez predhodne porudžbine dostavljaju u mrežu prodaje na malo, a pre svega u one prodajne jedinice, u kojima vina sa Krškog nisu zastupljena. Istovremeno se prodajnoj službi »Agrokombinata« i OOUR-a »Vinogradništvo-kleti« nalaže aktivnije učestvovanje u afirmisanju proizvodnje i prodaji. Brojnije informacije o sprovođenju zaključka organizacije odruženog rada dobiće na sastanku komercijalnih radnika.

3. Rešenje o dopuni analize privredjivanja za period januar-jun 1987. godine s podacima, koji proizilaze iz ostvarivanja zaključka o obuhvaćanju rezultata »nivelisanja cena«.

4. Zaključak o sazivanju sastanka računovodja i drugih finansijskih radnika s problematikom revalorizacije i tehnike prilikom izradjivanja revalorizacijskih bilanci.

Tema: problematika revaloriziranja i tehnike prilikom izrade revalorizacionih bilanci.

5. Zaključak o imenovanju komisija za sanaciju pojedinih OOUR-a koje su u periodu januar-jun prikazale gubitak, odnosno očekuju gubitak i do kraja ove godine. Ove komisije imenuju podpredsednici PO SOUR-a, odgovorni za pojedinu delatnost.

6. Zaključak o obavezi stručne službe u Radnoj zajednici SOUR-a (sektor za planiranje i ekonomiku poslovanja) da skrene pažnju komisiji za praćenje ostvarivanja graničnih sporazuma iz oblasti rasporedjivanja dohodka i raspodelu sredstava za lične dohotke rezultata januar-jun 1987. godine. Ovi, naime, bitno odstupaju od objavljenih, stoga je njihova korekcija neophodna, ako želimo izbeći teškoće prilikom rasporedjivanja sredstava za lične dohotke.

7. Zaključak o obaveznom informisanju poslovodnog odbora SOUR-a i Mercator-Interne banke, o problematici poslovanja s »Agrokomercom« u cilju, da se formiraju jedinstvene informacije i jedinstvena akcija.

8. Zaključak o neposrednoj odgovornosti svih poslovodnih radnika svih OUR-a za informisanje o akciji »Klub Mercator.«

9. Zaključak da su sve OUR koje još nisu dostavile potpisane obrasce za sprovođenje akcije »Klub Mercator« dužne da to učine ODMAH!

3. sednica radničkog saveta SOUR-a

Vesna Bleiweis

Za 1988 godinu nedostaju polazni osnovi

Ljubljana, 10. septembra 1987. godine — delegati radničkog saveta su bez naročitog komentara usvojili izveštaj o poslovnim rezultatima SOUR-a, kao i o poslovanju Radne zajednice SOUR-a u prvom polugodištu ove godine. Delegati su živnuli razmatrajući sprovođenje akcije »Klub Mercator« i poslovanje svinjogojске farme na Pristavi kot Krškog. U cilju planiranja, razvoja odnosno privredjivanja u 1988. godini, svi nosioci planiranja moraju da budu upoznati s metodološkim polaznim osnovama. Radnički savet SOUR-a je usvojio samo zaključak o pripremi planova i odredio rokove za sprovođenje pojedinih postupaka do konačnog usvajanja plana SOUR-a za 1988. godinu.

Izveštaj o poslovnim rezultatima SOUR-a su delegati usvojili

bez diskusije, a takodje i izveštaj o radu njegove zajednice. Ni ma-

skih sredstava šire društvene zajednice.

»Klub Mercator« će startovati. Kako i šta smo uradili u priprema za ovaj start, biće u trenutku objavljivanja ovog zapisa već istorija, a ipak: u ovoj akciji niko ne sme zakazati.

A o »Agrokomeru«...nije se čulo ništa dobro.

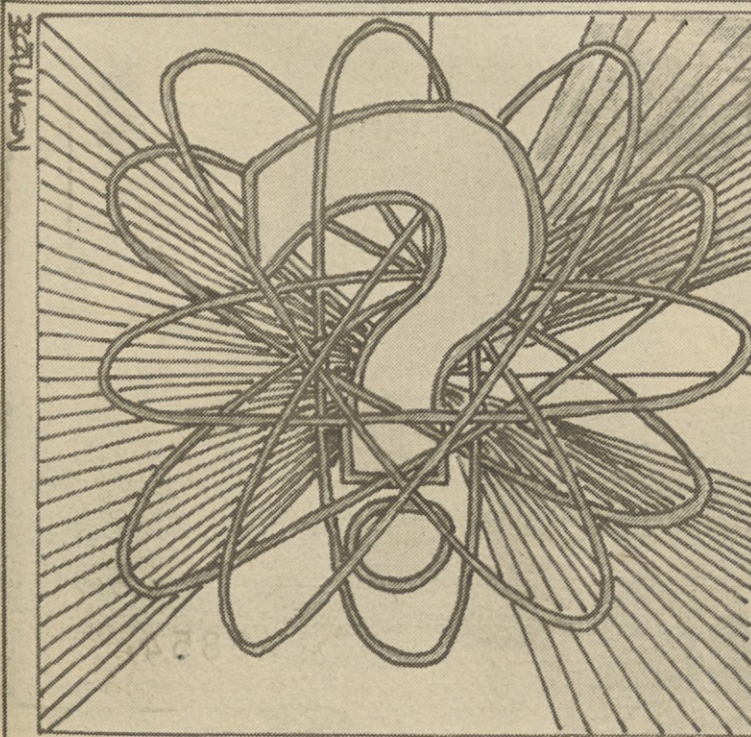
lo ih nije protresla prognoza, da će morati radna zajednica doneti odluku o izmeni godišnjeg plana, jer će joj, u suprotnom, ponestati novca za normalno poslovanje. Inflaciju, naime, nimalo me interesuju dogovoreni odnosi, iako proizilaze iz slobodne razmene rada, kovane u zvezde.

U međuvremenu je »Klub Mercator« već dobio prve članove, stoga ne postoji potreba za navodjenjem diskusije. Ali ipak važi nešto: gde su se nalazili vrli »poslovodci«, da, čak i delegati u radničkom savetu SOUR-a nisu baš bogzna šta znali o celoj stvari. Nemojte zaboraviti: vi sami ste preuzeli neposrednu odgovornost za informisanje radnika, kao i za sprovođenje dok ju je radnički savet samo potvrdio.

Iz izveštaja u radu farme vide se dve bitne poteškoće: ekološka problematika i kadrovi. Obezbedena stručna pomoć u radu samo ja jedan od oblika, kojim komisija za praćenje poslovanja farme može barem donekle pomoći. Ekološka sanacija još je prilično udaljena. Iako bismo i jednu i drugu poteškoću mogli odkloniti zajedničkim snagama. Hoće li tu farmu u »Agrokombinatu« u dogledno vreme ipak spremni prihvatiti kao svoju?

Radnički savet je obavio još dve stvari: imenovao je članove odbora za interne kompenzacije, kao i glavnog i odgovornog urednika lista »Mercator«. Imenovanja su vidljiva iz objavljenih odluka.

Predlog za novi, stalno aktuelan bankovec

INFLACIJSKA BANKA JUGE
ИНФЛАЦИОНА БАНКА ЈУГЕ

KOLIKO POŽELIŠ
DINARA - DINARJEV - ДИНАРА - ДИНАРИ

SKOPJE · TITOGRAD · SARAJEVO · PRIŠTINA
BEOGRAD · ZAGREB · LJUBLJANA · N. SAD.

FALSIKOVANJE BEZPREDMETNO

Mercator-Nanos praznuje 40-letnico

Andrej Dvoršak

Z majhnimi vlaganji do večjega dohodka

Julija je minilo štirideset let od ustanovitve Okrajnega magazina Postojna — predhodnika današnjega Mercator-Nanos. Takratna organizacija se je ukvarjala predvsem z grosistično dejavnostjo, imela je tudi nekaj trgovin in konjskih vpreg. Prav vsi starejši delavci, kadar govorijo o začetkih, se spomnijo nanje, kot na nekakšno zaščitno znamko tedanje majhnosti. Danes je Mercator-Nanos delovna organizacija z osmimi tozdi in delovno skupnostjo, v kateri dela 1.600 združenih delavcev...

»Med drugim je M-Nanos danes nosilec preskrbe s prehranbenim blagom v večjih občinah (Postojna, Cerkljica, Čabar in Piran), maloprodajno mrežo pa ima še v Kopru, Izoli, Sežani, Ajdovščini, Ilirski Bistrici in na Reki. Delno jo oskrbujejo iz lastnih grosističnih organizacij, delno iz drugih. Naši grosistični organizaciji, tozdi Sadje Dekani in Grosist Postojna ter del Preskrbe v Portorožu (v tem tozdu je ena od dejavnosti tudi trgovina na debelo), so pomembni dobavitelji tudi drugim odjemalcem izven sistema Mercatorja,« nam je na kratko opisal današnji M-Nanos **predsednik KPO za komercialno, Franc Koščak**, ki je obenem tudi predsednik organizacijskega odbora za proslavo 40-letnice. Povedal nam je tudi podatek, da njihove grosistične organizacije prodajo 60 odstotkov blaga v lastni mreži, 8 odstotkov v druge organizacije sozda, ostalo pa izven njega, del tudi na področje Hrvaške in Srbije. Predvsem so poslovni partnerji iz Istre zelo navezani na M-Nanos.

Razgovoru se je pridružil **predsednik KPO M-Nanos, Anton Černe**. O »davnih« časih, ki za razvoj sicer niso nepomembni, ni govoril bolj je poudaril sedanje, nakar so ga »z dekretom« preme- »Ze pred časom smo se otreli miselnosti, da je pomembno graditi velike nove objekte. Raje obnavljamo stare in jih prilagajamo sodobnim zahtevam. Je ceneje in tudi učinki niso nič manjši, kot če bi zgradili nekaj novega. Naš cilj pa je predvsem s čimmanjšimi vlaganji doseči povečanje dohodka. Lep primer za to sta prenova in programska preusmeritev blagovnice v Starem trgu, Bajsi v Postojni, itd.« je poudaril predsednik Černe.

Ni pozabil omeniti tudi tozda TMI Postojna. Tu so v zadnjih nekaj letih obnovili strojni park in tehnologijo. Večji razmah dejavnosti v tem tozdu zavira pomanjkanje prostorov. To je tudi edini primer, da bodo prisiljeni vložiti velike denarce v zidove. Ker pa

so jih pred tem v znanje in opremo, se bo celotna naložba potem, ko bo gotova, hitro poplačala.

Tehnološke postopke so posodobili tudi v tozdu Sadje Dekani, kjer so začeli blago embalariti na sodoben način.

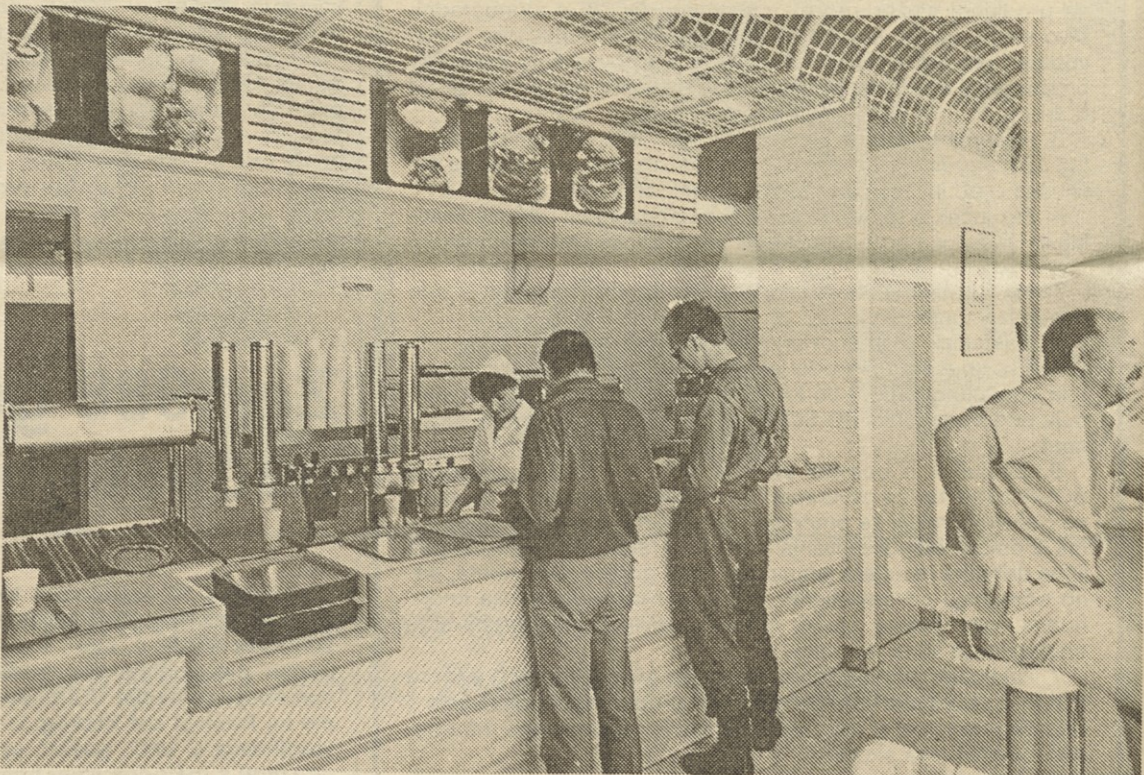
Niso pa zanemarjali tudi trgovin. Cela vrsta jih je v novi preobleki, saj vsako leto prenove več objektov. Marketa z restavracijama na Belem Križu in v Jagodju pri Izoli, sta le dva izmed številnih.

Čeprav je vodstvo Nanosa z doseženim še kar zadovoljno, ga po drugi strani tarejo hude skrbi — kadri. Delavcev ni in ni, nove silno težko dobijo, bodisi za delo v trgovini, bodisi za delo v gostinskih objektih.

O teh zagatah sem se prepričal v Postojni, ko me je **Sergej Paternost**, naš stalni dopisnik in član uredniškega odbora, popeljal po organizaciji. V središču mesta so preuredili market in ob njem še restavracijo, ter oboje opremili z velikimi reklamnimi napisi. Toda kaj, ko pa ni ljudi, ki bi delali v restavraciji. Ta je ob dopoldnevih zaprta, popoldne pa si pomagajo tako, da natakarje pripeljejo iz Cerkljice, za katero pa v Postojni pravijo, da ima turistično ponudbo nerazvito...No vsaj nekaj natakarjev, ki jih posoja Postojni, ima.

V M-Nanosu se zavedajo, da tako naprej več ne gre. Odločili so se, da bodo letos skušali ob delu izobraziti poslovodne kadre. Še več poudarka pa bodo namenili funkcionalnemu izobraževanju in štipendiranju. Morda se bo sčasoma pereč kadrovski problem le izboljšal, a do takrat si bodo morali tako kot doslej pomagati na vse možne načine, tudi z zaporniki, ki opravljajo skladiščna dela v Dekanih, saj delavcev za težka dela v skladišču ne najdejo več...

A to so temnejše plati, ki sicer ne sodijo k slovesnosti ob 40-letnici, so pa tako žgoče, da v M-Nanosu kratko malo tudi ob tej priložnosti ne morejo mimo njih.

Bajsi Postojna — hrana za vsak žep in vsak okus.

Anton Černe (levi) in Franc Koščak.

Dolgoletno delo v Mercator-Nanosu

Andrej Dvoršak

V Nanosu že 39 let

Maks Mauer je po stažu najstarejši delavec v Mercator-Nanosu. V delovni organizaciji je že 39 let. Je verjetno tudi direktor z najdaljšim direktorskim stažem v Mercatorju, a je kljub temu še poln energije in idej.

V Nanos (takrat se je kajpak drugače imenoval) je prišel leta 1948. Ravno ob njegovem prihodu je bila Primorska priključena Jugoslaviji.

Šest let je bil direktor Oskrbe, nakar so ga »z dekretom« premestili na položaj vodje tržne inšpekcije, zadnjih 25 let pa je direktor Preskrbe v Portorožu.

»Začeli smo skromno, z nacionaliziranimi trgovinami, ki so jih zapustile italijanske zadrage. Bili smo dober kolektiv, ki se je stalno odpovedoval osebnemu standardu in gradil novo trgovsko mrežo. Doživljali smo težke čase, pomanjkanje blaga, delali smo cele dneve, se odrekali let-

nemu dopustu... Takrat so bili pač takšni časi,« se spominja Mauer.

Danes, se ob mislih na preteklost le še nasmehe in zamahne z roko, češ, »bilo je lepo, živeli smo drugačno življenje, da bi ustvarili nekaj novega, boljšega.«

Nekaj idealov se je Mauru in njegovi generaciji Nanosevcev izpolnilo. Iz majhnega lokalnega podjetja so naredili veliko sodobno organizacijo, ki jo poznajo tudi izven meja Slovenije. Na to so ponosni, kot so ponosni na to, da sodijo med trdnjše kolektive, ki jih ni moč tako zlahka omajati...Naredili so, kar so mogli in morali!

Preskrba v Portorožu

Andrej Dvoršak

Kadrovske težave ovirajo napredek

»Razmere v trgovini so se lani nekoliko izboljšale in sedaj lažje ustvarjamo dohodek, kot nekoč. Delno zaradi boljših pogojev, ki jih nudijo proizvajalci, delno zaradi sproščenih cen. Vendar ob tem izredno naraščajo tudi stroški za negospodarske dejavnosti in na koncu, kljub boljšim pogojem za pridobivanje dohodka, rezultat ni nič boljši,« ugotavlja direktor tozd Preskrba Portorož, Maks Mauer, ki sodi v sestav M-Nanosa.

Rešitev vidi le v večji prodaji in znižanju prodajnih stroškov ter dvigu storilnosti. Vsega tega pa kolektivu Preskrbe ne uspe uresničiti, del krivde za neuresničevanje, je tudi izven kolektiva. Na stroške v večini primerov organizacija nima vpliva, storilnost pa je odvisna predvsem od sestava kadrov. Ta pa na Obali ni prav nič boljša kot v Postojni ali v Ljubljani.

Dejstvo je, da se kadrovske sestave slabša in da boljši ter sposobnejši delavci beže iz trgovine in gostinstva...

Letos so razpisali štipendije za 16 učencev v gospodarstvu, javila sta se dva! Zanimanja in priliva ni, zlasti ne iz ožjega območja in pomagajo si z delavci iz drugih republik. Nič čudnega zato ni, da te natakara vpraša za naročilo v srbsčini.... slovenščine se v ne-

kaj mesecih pač še ni mogel naučiti. Če pa bi bilo znanje slovenščine pogoj za sprejem na delo, bi verjetno marsikateri bife ali restavracija ostala brez delavcev.

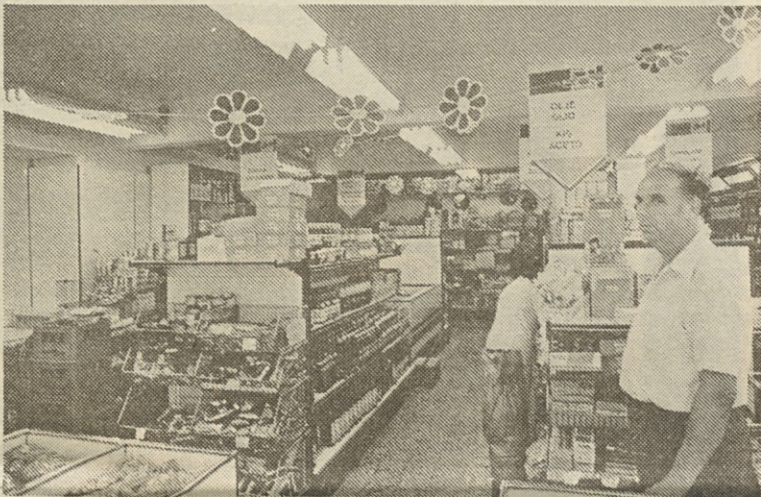
Značilno je tudi, da so aprila izgubili vse kuharje. Povečini so se zaposlili pri zasebnikih, kjer imajo boljše plače, ne glede na to, da so urne postavke za delo ob nedeljah in praznikih v Preskrbi višje za 200 odstotkov ter da imajo ob tem delavci še proste ure.

Kljub težavam so bili poslovni rezultati ob polletju dobri, rast posameznih elementov gospodarjenja je presegla index 200. Pri tem pa v tozdu opažajo, da je nakupov manj in da so manjši. Tudi struktura gostov — turistov, vsaj tako ocenjujejo ogleda na prodajo, se slabša in ravno v Portorožu beležijo najnižjo rast prodaje.

Največje breme so za Preskrbo »socialne trgovine« na vasi, ki niso in ne morejo biti donosne, imajo pa jih veliko. Lani so jim morali pokriti 60 milijonov dinarjev izgub, predvsem prodajalnam z živili. Tudi letos pričakujejo podobno stanje. Zato je 153 milijonov ostanka čistega dohodka ob polletju le navidezno odličen rezultat.

V zadnjem letu so odprli specializirano prodajalnico Moda in prodajalno čevljev v Portorožu ter modernizirali in povečali restavracijo in samopostrežno trgovino na Belem križu. Nova je še restavracija v Jagodju poleg lani prenovljenega marketa.

Načrtujejo že tudi nove naložbe, predvsem prenovalno in posodobitev skladiščnih prostorov prodaje na veliko v Luciji ter večja vzdrževalna dela na starejših prodajalnah. Njihov cilj pa je zgraditi novo blagovnico v Portorožu, kajti le na ta način bodo zakrožili mrežo svojih prodajnih enot in dali našemu turističnemu kraju nekaj, kar še nima, a potrebuje. Pravijo, da bodo z gradnjo pričeli takoj, ko jim bo občina dodelila ustrezno lokacijo....

»Tale samopostrežna trgovina na Belem križu je sedaj še bolj prostorna,« pravi Maks Mauer (na sliki), direktor Nanosovega tozda Preskrba Portorož.

Vest iz tozda Izbira Postojna

Sergej Paternost

Prenovitev supermarketa v Sežani

Tozd Izbira Postojna ima svoje poslovalnice raztresene na postojnskem, reškem, ajdovskem in sežanskem področju. Tu je v letu 1969 zgradila za takratne razmere sodobni supermarket s približno 1100 kvadratnimi metri prodajne površine.

Od tedaj je minilo skoraj 20 let, zato je bilo potrebno objekt

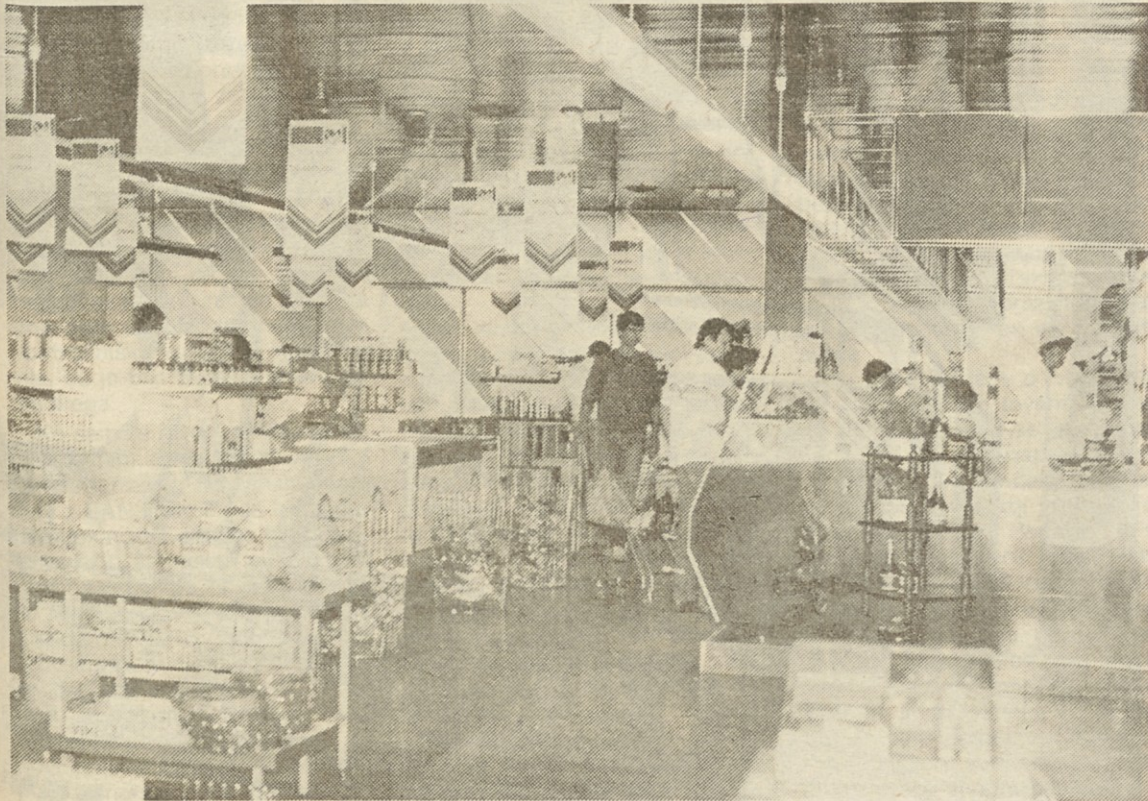
in opremo prenoviti. Za obnovo je bilo potrebno okrog 35 milijonov dinarjev.

Izvajalec del — Kraški Zidar iz Sežane je dela opravil v dveh letih. Preurejen je samopostrežni del z živili, zamenjani so tlaki in obnovljena električna napeljava.

Preureditev sežanskega supermarketa pomeni novo pridobitev za TOZD in Sežano.

Poslovodske posle je prevzel novi vodja **Rado Milavec**, ki je do sedaj vodil preskrbovalni center v Postojni.

Ob otvoritvi je vodja supermarketa povedal, da bodo uvedli nekatere novosti pri izbiri prehrambenih artiklov ter kljub pomankanju obratnih sredstev poskrbeli za pestrejšo izbiro blaga.

Pravnik svetuje

Sergej Paternost

Razlika med prenehanjem dela

V tem primeru gre za dva načina prenehanja delovnega razmerja z različnimi pogoji in posledicami, mnogi pa jih v praksi ne ločijo.

Prvi način prenehanja delovnega razmerja je, da delavec da pismeno izjavo, da ne želi več delati v TOZD in s tem prekinja delovno razmerje. V tem primeru mora delavec ostati na delu še toliko časa, kot je to določeno v Zakonu in pravilniku o delovnih razmerjih. To je takomenovani odpovedni rok. Pri tem pa ni potrebno, da delavec svojo izjavo obrazloži. Pristojni organ mora izdati pismeno odločbo, v kateri ugotovi vložitev odločitve delavca in ga obvesti o trajanju časa, ko mora še ostati na delu.

Drugi način prenehanja delovnega razmerja pa je, ko se delavec in pooblaščen organ v TOZD pismeno sporazumeta o prenehanju delovnega razmerja. Delovno razmerje se sklene na podlagi soglasja delavca in TOZD, to je prostovoljno in s soglasno voljo obeh strank, zato lahko z njunim soglasjem vedno sporazumno tudi preneha.

V tem pismenem sporazumu pa morata stranki navesti vse pogoje, ob katerih preneha delovno razmerje, zlasti pa dan prenehanja delovnega razmerja, porabo letnega dopusta in drugo.

Opozoriti pa velja tudi na nekatere posledice, ki jih imata opisana načina prenehanja delovnega razmerja.

Če je delavec dobil stanovanje v zvezi z delovnim razmerjem in preneha z delom po lastni pismeni izjavi, tedaj mu je mogoče pod določenimi pogoji odpovedati stanovanjsko razmerje. Nasprotno pa ni mogoče odpovedati stanovanjskega razmerja delavcu, če mu je delovno razmerje prenehalo na podlagi pismenega sporazuma med delavcem in organizacijo.

Potrebno je tudi ločiti pismeni sporazum o prenehanju delovnega razmerja od sporazuma o skrajšanju odpovednega roka.

Včasih je zelo težko ugotoviti ali gre za sporazum o prenehanju delovnega razmerja ali le za sporazum o skrajšanju odpovednega roka. Delavec, ki je dal pismeno izjavo, da preneha z delom, se lahko sporazume z organizacijo o tem, da se mu skrajša odpovedni rok. V takem primeru gre še vedno za prenehanje dela po lastni izjavi z vsemi posledicami, ne pa za sporazumno prenehanje delovnega razmerja. Iz teh razlogov je pri sestavi takih sporazumov pomembna in potrebna natančna dikcija.

Jože Požar tretjič zapored prvak SFRJ v balinarskih dvojicah

Jožeta Požarja, delavca tozd Grosist smo še večkrat predstavili v našem listu kot odličnega športnika in državnega reprezentanta v balinanju. Na državnem prvenstvu balinarskih dvojic, ki je bilo v Sežani 25.7.1987, sta s klubskim tovarišem Darkom Guštinom tretjič zapored osvojila naslov državnega prvaka. To je vsekakor svojevrsten rekord.

V finalu sta prepričljivo odpravila ekipo PPK iz Pazina, čeprav je ta v začetku vodila že s 4 : 0.

Ob tem uspehu Jožetu iskreno čestitamo, prav tako pa tudi Darku in balinarskem klubu »Skala« iz Sežane.

Otvoritev restavracije in bifeja v Postojni

Tudi v Postojni je **TOZD Izbira** poskrbela za popestritev ponudbe tako je posodobila market na Tržaški cesti ter v prizidku odprla nov bife in restavracijo. V njej je 150 sedežev, postregli pa bodo z različnimi vrstami jedi na žaru.

Študijsko izpopolnjevanje
Meta Potočnik

Utrinki z Nizozemske

Letos, 8. marca popoldne sem se znašla v hotelu v Haagu sredi množice temnih obrazov. V hotelu Excelsior se je gnetlo okoli 90 ljudi vseh narodnosti iz Afrike, Azije, Srednje Amerike in tudi trije Jugoslovani (poleg mene še kolega iz Emone, Marko Vilfan in Beograjčan), skratka ljudje iz dežel v razvoju, za katere prireja inštitut RVB iz Deefta seminarje iz različnih področij vodenja. Zasluga za našo udeležbo gre dr. Purgovi iz Centra za usposabljanje vodilnih delavcev na Brdu pri Kranju.

Tokrat so vzporedno tekli naslednji seminarji:

- vodenje v marketingu
- vodenje v proizvodnji
- živilska tehnologija in vodenje, katerega sva se udeležila midva z Markom.

Ta je bil letos prvič na programu inštituta RVB, zato je bilo še razmeroma malo udeležencev (12), kar je pomenilo večjo angažiranost nas samih na seminarju.

Z mešanimi občutki radovednosti, želje po novem, domotožja in osamljenosti, sem premagovala prve dneve bivanja in privajanja. Potem so stekla predavanja, ogledi različnih firm in prvi, še previdni stiki s kolegi, ki so bili iz Kitajske, Burme, Tajske, Etiopije, Indije in Mozambika. Markova sproščenost in šaljivost je kmalu pregnala začetno zadržanost in pričeli smo se zblíževati. Postali smo najboljša skupina od vseh treh seminarjev, vsaj kar se prijateljstva tiče.

Prvih šest tednov smo imeli na programu pregled živilske tehnologije; sledil je pismeni izpit. Drugih šest tednov so bila poglavja iz vodenja, in sicer smo obravnavali teme iz marketinga, financ, »feasibility« študije, planiranja proizvodnje in še kaj, kar se je prav tako končalo s pismenim izpitom. Zadnje štiri tedne smo delali seminarsko nalogo s področja živilske tehnologije.

Voda brez klora

Pred nami se je zvrstila cela vrsta predavateljev z inštituta, univerze in gospodarstva. Ogleдали smo si nekaj inštitutov in precej gospodarskih organizacij, od tovarne za pitno vodo, do najmodnejše gama sterilizacije.

Pitno vodo dobiva najbolj naseljeni del Nizozemske kar iz Rena. Super moderno tovarno za pitno vodo imajo v Rotterdamu. Lahko si predstavljate, kakšno čiščenje vode je potrebno, saj sta švicarsko in nemško Porenje najbolj industrializirana dela teh dežel in mnoge industrijske odplake tečejo kar v reko. Postaje za kontrolo vode so vzdolž Rena v vseh državah skozi katere teče in se medsebojno sproti obveščajo o kakovosti vode, tako da »najnižji« tudi za tako katastrofo, kot je bila tista v Baslu, hitro zvedo. Ker pa Ren kar hitro priteče iz Švice na Nizozemsko, je bilo v Rotterdamu takrat pravo vojno stanje. Kljub strahotni onesnaženosti reke pa jim uspeva, da je njihova pitna voda popolnoma čista, brez klora, skoraj taka, kot je bila nekoč dobra ljubljanska voda, ki pa tudi ni več tisto, kar je bila (vsaj na južnem koncu Ljubljane ne). Za kaj takega pa mora biti poleg super tehnologije še super kontrola kvalitete, tako-rekoč kontrola kontrole že kontrolirane vode.

Proizvodnja za vsak okus

Peljali so nas v precej tovarn, kjer delajo opremo za živilsko industrijo z očitnim namenom, da bi nas navdušili za nakup. Deželim v razvoju posvečajo proizvajalci opreme veliko pozornosti, ker v prihodnosti tu vidijo precejšnje možnosti, zato se vse

bolj prilagajajo zahtevam tretjega sveta. Tako poleg superavtomatskih linij z velikimi zmogljivostmi razvijajo za enako proizvodnjo tudi enostavnejšo opremo, to je pripomočke za še razmeroma primitivno ročno proizvodnjo in enostavnejše ter cenejše polavtomatske linije različnih zmogljivosti. Firma **Markert**, ki proizvaja opremo za perutninske klavnice, tako ponuja različne možnosti in pri njih se lahko izbere oprema z zmogljivostjo klanja od 100 do 20.000 živali na uro.

Tak pristop je nujen, saj so se dežele v razvoju na velikih projektih že prevečkrat opekle, zato se vračajo k politiki razvoja postopnih korakov. To problematiko smo obravnavali tudi pri predmetu »Izbira tehnologije«, kjer nam je predavatelj povedal, da veliki projekti po sistemu »ključ v roke«, deželam v razvoju prinašajo v glavnem samo izgube. Megalomansko posnemanje zahodne tehnologije v popolnoma drugačnih razmerah tretjega sveta in popolni odvisnosti od zahoda, tako na področju znanja, opreme, rezervnih delov, repromaterialov in celo plasmaja, ni moglo obroditi dobrih rezultatov. Rezultat so pogosto opuščene plantaže, ki jih načena erozija in zaprte tovarne, ki jih razjeda rja. Zlasti dežele južne Azije, kjer se ponekod gospodarstvo intenzivno izboljšuje, kot na primer na Tajskem, nočejo ponoviti teh napak in skrbno proučujejo tradicijo, ki ji prilagajajo politiko razvoja postopnih korakov. Pri svoji veliki vzhodni sosedni Japonski pa se lahko naučijo, kako dohitevati zahod: z vlaganjem sredstev v izobraževanje lastnih ljudi, namesto da plačujejo tuje strokovnjake. Danes po zahodni Evropi mrgoli Azijcev, tudi na tem tečaju RVB inštituta jih je bilo največ, ki spretno koristijo vse mednarodne vire za štipendije in se pridno učijo, kar se je treba naučiti. Poleg stroke pa se je treba naučiti predvsem modernih metod vodenja.

Ogledali smo si tudi nekaj živilskih obratov, a tu so bile firme manj dostopne. Mnoge, ki bi bile za nas zelo zanimive, ne marajo obiskov in skrbno čuvajo svoje proizvodne skrivnosti.

Ogledali smo si veliko klavnico, v kateri zakoljejo 50 prašičev na uro. Linija je od trenutka, ko je prašič omamljen, do konca popolnoma avtomatizirana. Imajo tudi stroj za avtomatsko izkoščevanje šunk. V **Stork-u** so razvili tudi izkoščevalce perutninskih nog in peruti. Vso kri zbirajo in ohlajeno pošiljajo farmacevtski industriji.

V mesnopredelovalni industriji skrbijo za čim večji izkoristek in zato s takoimenovanimi »debonerji« očistijo vse meso od kosti in ga uporabijo v mesnih izdelkih. Novost v mesnopredelovalni industriji je koekstruzija za klobasičarske izdelke (klobase, hrenovke, sveže salame), kjer se ovojnica ekstrudira iz kolagenske paste istočasno kot nadev, po principu brezkončne cevi in ga sproti ovija.

Mlečnopredelovalna industrija je na Nizozemskem izredno močna in sloni na močno razviti govedoreji (predvsem mlečne pa-

sme). So dežela znanih vrst sirov (edamer, gouda), ki so v prodaji v različni fazi zorenja, in sicer kot zelo stari, stari, mladi in »baby«. Razlika v ceni je glede na starost sira tudi do stoddostna.

Za proizvodnjo sirov imajo že avtomatsko linijo za oblikovanje skute, z zmogljivostjo od 500 do 4.000 kg/h.

Sicer se v proizvodnji mleka vračajo na steklenice in to na nevračljive, plastične. Za pasterizirano mleko imajo zelo tanko plastiko, za sterilizirano pa odpornejšo, prav tako tudi za bolj viskozno evapirano mleko. Uvajajo UTH sterilizacijo (visoka temperatura, kratek čas, sterilizacija pred polnjenjem v sterilno embalažo); to mleko je pakirano v tetrabrike in ima praktično neomejen rok trajanja, organoleptične lastnosti mleka pa so skoraj nespremenjene. Siceršnja ponudba drugih svežih mlečnih izdelkov je taka, da je preveč za članek. Posebno zanimivo se mi je zdelo mleko za športnike z dodatkom jajčnih beljakovin in vitaminov.

Obiskali smo firmo **Agrico**, ki se ukvarja izključno s krompirjem in čebulo, to pa od semena do industrijskega izdelka. Njihovi kooperanti obdelujejo okrog 17.000 ha samo za pridelavo semenskega krompirja in čebule. Ogromno izvažajo. Vzgajajo nove sorte za različna klimatska območja in gojijo brezvirusni semenski krompir iz tkivne kulture. S semenskim krompirjem oskrbujejo okoli 50 dežel z vsega sveta. Konzumni krompir gre najprej skozi kalibriranje. Največje gomolje odpeljejo tovarnam za proizvodnjo ocvrtega krompirja, srednje veliki gomolji gredo v prodajo preko grosistov v trgovine, najdrobnejši pa v njihovo lastno tovarno za pripravljeni krompirček. Proizvajajo olupljen, narezan in vakumsko pakiran svež krompir, predvsem za go-

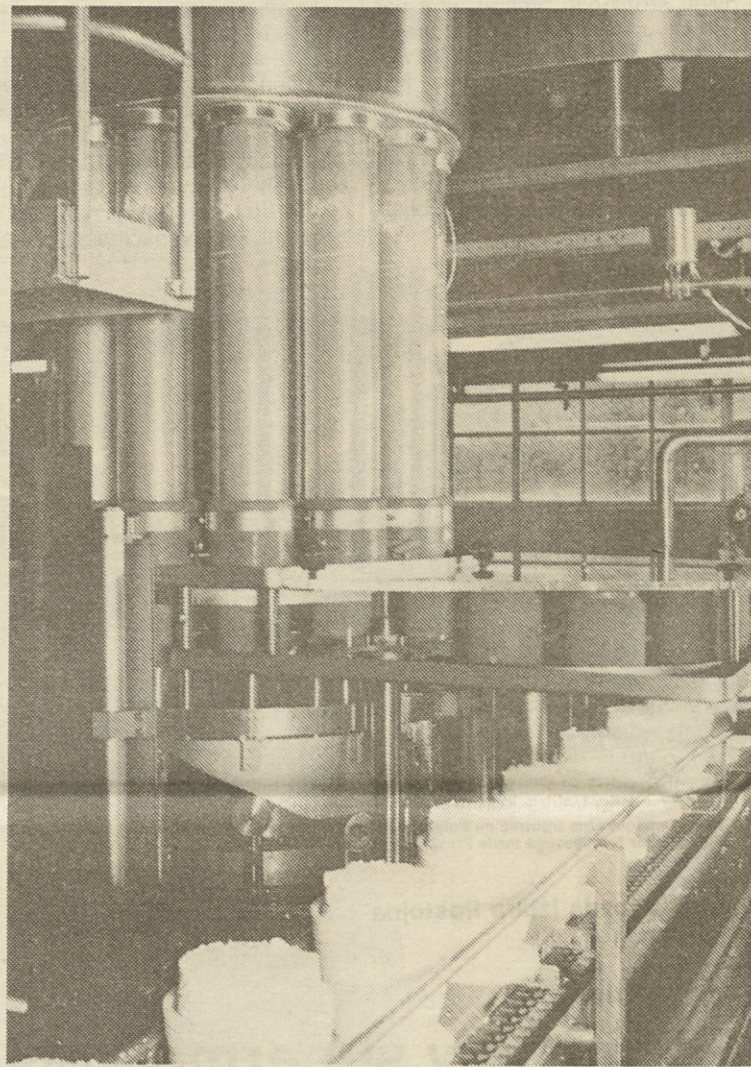
stinstvo in zelo drobni olupljeni krompirček, pasteriziran in vakumsko pakiran za gospodinjstva.

Jejmo svežo zelenjavo

Pridobivanje zelenjave na prostem in v rastlinjaku zavzema vse večji obseg, tako da ogromni steklenjaki že spreminjajo podobo krajine. Zelenjava je močan izvozni artikel, viške pa predeluje domača predelovalna industrija. V njihovih trgovinah je ta zelenjava dražja od uvožene. Nizozemci so najo zelo ponosni, trdno so prepričani, da je najboljša na svetu in so zanjo pripravljeni odšteti več, kot za uvoženo, na primer francosko. Mene pa je razo-

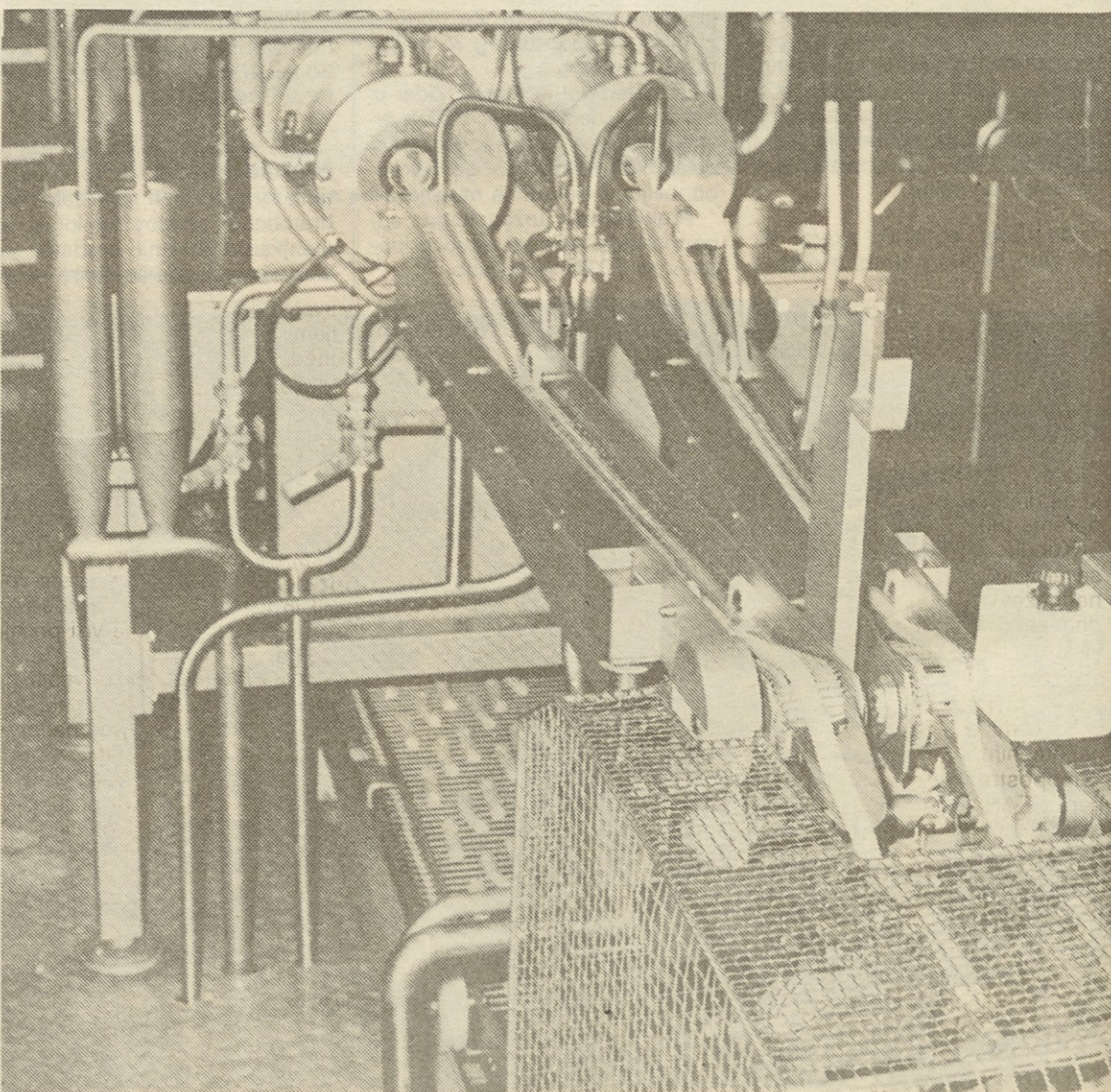
čarala. Privlačna za oko, vendar nobenega pravega okusa. Vsa navdušena sem marca kupila prekrasne rdeče redkvice, a potem nikoli več, bile so brez okusa, prazne, še zapekle niso nič.

V zadnjih letih se vse bolj ukvarjajo s problematiko ohranjanja kakovosti in podaljševanja življenjske dobe sveže zelenjave, sadja in cvetja. Več pomembnih institutov, kot na primer IBVL, Sprenger in Conex raziskujejo to področje. To tematiko sem dobila tudi za svojo seminarsko nalogo in tako sem dobila možnost za stike na teh inštitutih in vpogled v njihovo delo. Razvili so nove metode hlajenja, s katerimi kar najhitreje ohladijo svežo zelenjavo in cvetje, s čim manjšimi izgubami. To so »hydro-spray« hlajenje in hlajenje z vakuumom,

Linija za oblikovanje skute

Koekstruzija

ki imata velike prednosti pred hlajenjem s pospešeno cirkulacijo zraka. Zlasti hlajenje z vakuumom se je močno razširilo v praksi in ga uporabljajo tako na samem mestu obiranja, kjer je še najučinkovitejše, kot tudi v velikih grosističnih centrih — avkcijah. Razvili so lastno proizvodnjo tovrstne opreme, na primer tovarna **Grenco**. S takim hlajenjem se sveži listnati zelenjavi podaljša življenjska doba za 2 dni, če pa je še ustrezno pakirana, za cel teden.

Razvoju ustreznih embalažnih materialov se posveča cela znanost. Najbolj pomembna je primerna propustnost folij, ki mora biti taka, da ustvarja znortaj pakiranja takorekoč kontrolirano atmosfero, okrog 20% ogljikovega dioksida in 2% kisika, poleg duši-

delki, kjer so upoštevani ti standardi, so označeni s črko «e» in le taki gredo lahko v izvoz. Seveda vam nihče nič ne bo hotel, če bo imel izdelek višjo težo od deklarirane, a to gre v vašo škodo. Zato v industriji posvečajo egalizaciji teže veliko skrb in s skrbnimi meritvami usklajujejo celotni postopek tako, da so odstopanja čim manjša.

Preveč bi bilo, če bi napisala prav vse, kar sem videla in slišala s področja živilske industrije, čeprav bi rada videla še več. Ne bom opisovala ribje industrije, ki zavzema zelo pomembno mesto v gospodarstvu Nizozemske, niti zanimivosti, ki smo jih slišali na institutu TNO za ribarstvo, ker v našem sistemu nimamo te industrije. Nekaj pa moram še omeniti: sterilizacijo živil z gama žarki.

S prijateljicami Thido (Burma) in Laro (Mozambik).

ka seveda. Najdlje na tem področju so Francozi, ki so prijaviili tudi največje patentov.

Težnja, da bi spet jedli čimbolj naravno in svežo hrano se izrazi to kaže na področju plasmaja zelenjave. Industrija že prevzema del gospodinskega dela s tem, da zelenjavo že pripravi do faze kuhanja, to se pravi, da jo opere, očisti, olupi in nareže ter pakira. Ogromno tako pripravljene zelenjave porabijo velike kuhinje, veliko pa je gre tudi v gospodinjstvih.

Za sladkosnede — poskrbljeno

Na Nizozemskem je izredno razvita tudi konditorska industrija. V tem času sem si lahko ogledala sejem konditorske opreme v Utrechtu in oddelek za to opremo na sejmu v Düsseldorfu. Na razpolago je vsakršna oprema tako za majhne slaščičarne kot za industrijske gigante. Za te skrbi zlasti firma Rijkaart, ki ima avtomatske linije za proizvodnjo raznih vrst testa, kombinirane linije za različna peciva, testne podloge, polnjena peciva, kekse in podobno. Vse bolj se uveljavlja sistem predpriprave v centralnem industrijskem obratu, distribucija polproizvodov v zmrazjenem stanju in končna priprava (drugo vzhajanje in peka) v prodajalni sami. Diši prav na ulico in tudi če nisi lačen, zaviješ v prodajalno vsaj na en griljajček.

Med novejšje tehnologije sodi tudi proizvodnja mšuljev v obliki komprimatov, za kar prihaja oprema tudi v našo **Embó**.

Konditorska industrija cvete, severnjakov se sloves sladkosnednežev ne drži zama. Nekega dne sem ob blagajni opazovala »potrošniško košarico« in ugotovila, da je bilo skoraj v vsaki kaj sladkega.

Ko sem že ravno pri trgovinah, naj omenim, da so vsi proizvodi v samopostrežnih trgovinah označeni z EAN kodo in, da klasičnega vtikavanja cen na blagajnah ni več. In še nekaj je zelo pomembno, kar pa naša industrija še zanemarija: egalizacija teže po standardih EGS. Za pakirane proizvode vseh vrst so za evropski trg izdelani standardi, ki točno predpisujejo, kakšne mere odstopanja od deklarirane, so dovoljene v nekem določenem povprečnem številu vzorcev. Iz-

težno desekrat nižje od mejnih doz, določenih v Mednarodni zdravstveni organizaciji. Kljub temu, da se znanstveniki še prepirajo o koristnosti oziroma škodljivosti obsevanja hrane, in da velja v zahodni Nemčiji še vedno prepoved uvoza obsevane hrane, so na rikilt institutu prepričani, da je to tehnologija prihodnosti, brez katere ne bo šlo.

Kot zanimivost naj še povem, da sem na tem institutu srečala znanstvenika iz Poljske, strokovnjaka za radiacijo, ki mi je povedal, da se pri njih močno ukvarjajo s to tehnologijo, razvijajo svoj lastni izvor sevanja in sodelujejo z našim institutom v Vinči.

Znanje je denar

Ko nas tovarne, tehnologija, instituti in podobno utrudijo, se v Holandiji lahko spočijemo ob cvetju, ki je povsod, kjer je mogoče; pa kaj bi govorila, saj poznate Holandijo kot deželo tulipanov. Videla sem njihove cvetlične razstave, cvetlične parke, cvetlična polja in cvetlične avkcije. Prelepo je vse to, pa še glavni vir dohodka, zlasti od izvoza. Za vsem pa stoji znanje in poslovnost. In Holandci izvažajo, kot odlični trgovci, tudi to. Svetovna dejavnost se je tu razmahnila kot nikjer drugje v Evropi, njihovi ljudje potujejo po celem svetu in učijo, k njim prihajajo po nauke z vseh kontinentov.

Nekatere konzultantske firme so usmerjene bolj v tehnično dejavnost, kot na primer firma MB iz Tilburga, ki ima 5 filijal na različnih koncih sveta. V glavnem delajo le v tretjem svetu, posle pa pridobivajo preko raznih teles OZN, svetovne banke za razvoj, afriške razvojne banke, nizozemske in belgijske vlade ter vlad držav v razvoju. Na primeru iz Sudana so nam povedali, kakšno napako delamo Jugoslavlani pri poslih v tretjem svetu: jugoslovanska podjetja zelo uspešno obvladujejo tehnološki del izvedbe projektov, sploh pa niso vključena v software in finančni del. Mnoge konzultantske organizacije delujejo bolj na področju izobraževanja ali na področju poslovne strategije in organiziranosti, kot na primer firma Berenschot, ena najuspešnejših svetovnih firm na Nizozemskem. Dela predvsem za vladne institucije in velika industrijska podjetja doma in po svetu. Seveda pa neizpodbitno drži, da imajo vse konzultantske firme v tretjem svetu samo profitni motiv in rezultati njihovih študij včasih celo niso v korist posameznim državam, posebno, če partnerji, s katerimi delajo, niso dovolj usposobljeni za tako sodelovanje.

Tudi RVT institut se ukvarja s svetovalno dejavnostjo pod okriljem nizozemske vlade v okviru mednarodnega programa za izobraževanje od koder pokriva 60% svoje dejavnosti, 40% zasluži s konzultacijami v deželah v razvoju. Nizozemska vlada del denarja, ki je namenjen za razvoj tretjega sveta koristi za izobraževalne seminarje na Nizozemskem, kjer štipendira udeležence iz dežel v razvoju. Tako sta volk sit in koza cela: nerazviti se kaj naučijo, denar pa se vrti pri njih doma.

Ko premišlujem o vtisih ob raznih obiskih po tovarnah, uradih in institutih, se naenkrat spomnim, da pravzaprav nikjer ob vhodu nisem videla vratarja, varnostnika, tako kot pri nas. To je zanje predrago. Ponavadi je v vhodnem prostoru pisarniški pult, kjer je eno ali več prijaznih deklet, ki pridno opravljajo razna administrativna dela, obenem pa napotijo obiskovalce na pravo mesto oziroma pokličejo svoje ljudi, da jih sprejmejo, če je treba pa tudi postrežejo s kavo. Prav prijeten sprejem, nobenih dokumentov in popisovanja!

Holandski utrip

Na splošno je Nizozemska urejena dežela, čeprav so velika mesta, kot na primer Haag, Rotterdam in še posebej Amsterdam, že umazana in nasmetena. Ljudje so vljudni in prijazni, a za držani. Imajo odlično razvito cestno in železniško omrežje. Ugotovila pa sem, v svoje veliko začudenje, da so vsi sprevodniki, tako na avtobusih kot na železnici, domačini, čeprav je veliko priseljencev iz njihovih nakdanjih kolonij. Vse postaje so opremljene z jasnimi informacijami (vozni red in sheme prog z vsemi postajami), tako da mi ni bilo nikoli treba nič spraševati, čeprav sem deželo prepotovala po dolgem in počez. Discipliniranost, strpnost in vljudnost se kažejo tudi v vrstah pred poštnimi in bančnimi okenci in pred prodajalnami vozovnic. Nič ni vmesnih klicev: »Samo nekaj bom vprašal!«. Vsak vpraša, ko pride na vrsto in tiste pred seboj pusti, da v miru opravijo svoje. Zato tudi uslužbenci niso nervozni, ampak si za vsako stranko vzamejo čas.

Nemogoče pa je prezreti tudi sorazmerno skromnost ali vsaj zmernost ljudi tako pri hrani kot pri oblačenju, pri avtomobilih in pri hišah. Stanovanjske hiše so lične, a majhne, luksuzne vile so redke, naselja pa so urbanistično urejena. Tudi avtomobili na cesti so v primerjavi z nemškimi povprečjem mnogo skromnejši, čeprav je narodni dohodek na prebivalca višji kot v ZR Nemčiji. Veliko je japonskih avtomobilov, ki so poceni. Da o hrani sploh ne govorimo. Pomembna je samo njihova večerja ob 6. uri zvečer doma, ko se zbere vsa družina, čez dan pa na hitro pojedjo kak senci, in to vsi povrsti od direktorja navzdol. Holandci prav gojijo kulturo zmernosti, ki jo je lepo predstavil nek naš predavatelj, ko je dejal: »Mi neprimerno manj trošimo kot Američani. Ko sem imel na obisku ameriške prijatelje, so se začudili, da sem dal ob koncu tedna na ulico samo eno vrečo smeti. Njihova družina je tako velika kot moja, pa imajo vsak teden štiri vreče smeti.«

Energetiki na Nizozemskem močno podpirajo takšno miselnost, ker so ugotovili, da nas samo drugačen način življenja in razmišljanja, drugačno od današnjega-potrošniškega, lahko reši iz energetske krize. V času energetske krize, nam je pripovedoval naš predavatelj za energetiko, so naredili ogromno na programu zmanjšanja porabe energije. Tovarne so pripravile dobre izolacijske materiale, manj potrošne stroje itd. Potem so naredili študijo o porabi energije pri družini, ki je investirala v izolacijo hiše in ugotovili: na račun te izolacije in še nekaterih izboljšav so letno prihranili 1000 m³ plina. Prihranek so investirali v dodatne stroje in v večji, potratnejši avto. Izračun je pokazal, da sedaj porabijo 1200 m³ plina več. Torej je energetska bilanca v tem primeru slaba.

Nobena tehnična rešitev ni odrešitev, če človek ne bo poiskal drugačnih vrednot, če se ne bo vsaj malo obrnil k samemu sebi. Tako nam je razlagal naš predavatelj — elektroinženir. Prvi od strokovnjakov, ki je pričel tako razmišljati, pa je bil dr. Bruce Hannon.

Pa še nekaj je v tej deželi, kar ni nikjer drugje. Živali živijo tu med ljudmi. Po kanalih, ki jih je povsod dovolj, skozi mesta in na deželi, plavajo race, gosi in čaplje. Tam si dvorijo, ustvarjajo gnezda, valijo mladiče. Spomladi, ko se vozijo družinice rac in gosi po kanalih, je sprehod ob njih čudovit. Z balkona mojega stanovanja sem lahko opazovala, kako »ata« gosak uči svoje mladiče potapljanja. Če ni šlo zlepa, je šlo pa zgrda, kar »potunkal« jih je. Občutek sem imela, da imajo psov več kot otrok. Psi, ki

jim lepe manire še niso prišle v navado, so lepo na vrhvi, drugim pa sploh ne pride več na misel, da bi se zapodili za racami ali gosmi. Navadili so se drug na drugega.

In, ker je Nizozemska ne samo industrijsko, ampak tudi kmetijsko razvita država, se krave, ovce, koze in konji lahko pasejo tudi na zelenici sredi mesta, kot je to na primer v Arenheimu. Toliko živine zunaj na prostem ne vidiš nikjer drugje.

Ko sem se včasih ure in ure vozila po tej pastoralni pokrajini, pokriti s čredami domačih živali, bi komaj verjela, da je to dežela, ki stopa že v postindustrijsko družbo. Kljub vsemu napredku negujejo kmetijstvo kot punčico svojega očesa. Ko sem nekega predavatelja vprašala, kaj pri njih država štiti, je odgovoril: »Kmetijstvo in samo kmetijstvo.«

Pri vsem dobrem videzu pa tarnajo ljudje tudi tam. Mnogi so mi razlagali, da preživlja država gospodarsko krizo, da ni denarja, cena nepremičninam zato pada, nezaposlenost narašča; sedanja vlada krči administrativni aparat, ki se je pod prejšnjo republikansko vlado preveč razrasel. Sem spadajo tudi državni instituti, kot na primer tisti za radiacijo, **Rikilt**, kjer nam je direktor potožil, da mora vsako leto odpustiti 10% zaposlenih.

Srečala sem celo človeka, ki se mu zdi v Holandiji že tako neznosno, da se bo odselil v Ameriko. Dejal je, da se vlada že preveč vmešava v gospodarstvo, socializacija gre že predaleč. Kdor dela, mora rediti lenuhe. Brezposelni imajo tako podporo, da si kupujejo avtomobile in hodijo na počitnice, on, ki je manager pri veliki firmi, pa sploh nima časa za dopust. Ker veliko dela in potuje, tudi veliko zasluži, zato pa mora plačevati vedno višje davke, tako da ugotavlja, da se mu delati več ne izplača.

Tako so se kopicili vtisi drug za drugim, medtem pa smo pridno hodili na predavanja, pisali poročila in končno še seminar-sko nalogo. Vmes smo se včasih za konec tedna zbrali skupaj in kam odpotovali, ali pa priredili večer večnacionalne kuhinje, kjer je vsak pripravil kakšno domačo jed. Paziti si moral, da si tajske specialitete poskusil na koncu, sicer ti je čili požgal vse brbončice v ustih in nisi tisti večer nič več okušal. Marko je bil še posebno previden. Dodobra si je ogledal vse specialitete na mizi, potem pa si je krepko naložil moj golaž in krompirjeve svaljke.

Jugoslavlani smo se pri študiju najbolje odrezali, saj smo se pridno učili, vendar je bilo ves čas, tudi med predavanji očitno, da je naša fakulteta »evropska« in naše znanje je od znanja nekaterih kolegov vidimo odstopalo. Pa tudi to se je videlo, koliko pomeni trajen stik z razvitim svetom, ki ga mi vsekakor imamo, za mnoge dežele pa je to velik problem.

Sledila je zaključna slovesnost, dobili smo diplome, večerjo in ples. Poslavljanje je bilo dolgotrajno, vabila na dom so deževala z vseh strani. Če ne bom prišla v Indijo, bo, tako so rekli, velika zamera. Proti jutru smo se le uspeli raziti.

Imela sem še en dan, da pripravim prtjljago in morda še kupim zadnji spominek za prijatelje. Ob desetih zvečer sem sedla pred televizor, ki mi je s svojimi dvanajstimi programi marsikateri večer krajšal čas. Ob enajstih pa je pozvonilo pri vratih. Zunaj sta stali črna Lara s prekrasnimi belimi zobmi in »princeska« Thida (hčerka zunanlega ministra Burme).

»Moral si sva te še enkrat videti!« Še kozarček pijače, objemi, solze; nič čudnega, saj francoski pregovor pravi: »Chaque partir est un peu mourir.« (Vsako slovo je delček umiranja).

Iz statističnih pregledov sozda

Najboljše samopostrežne trgovine

V sektorju za plan in ekonomiko poslovanja v Delovni skupnosti MERCATOR-KIT spremljamo mesečne podatke o višini prometa, zaposlenih, prometa na zaposlenega v vseh samopostrežnih trgovinah in blagovnicah, od leta 1985 dalje pa tudi promet v specializiranih trgovinah, trgovinah s steklom, gradbenim materialom in kuri-

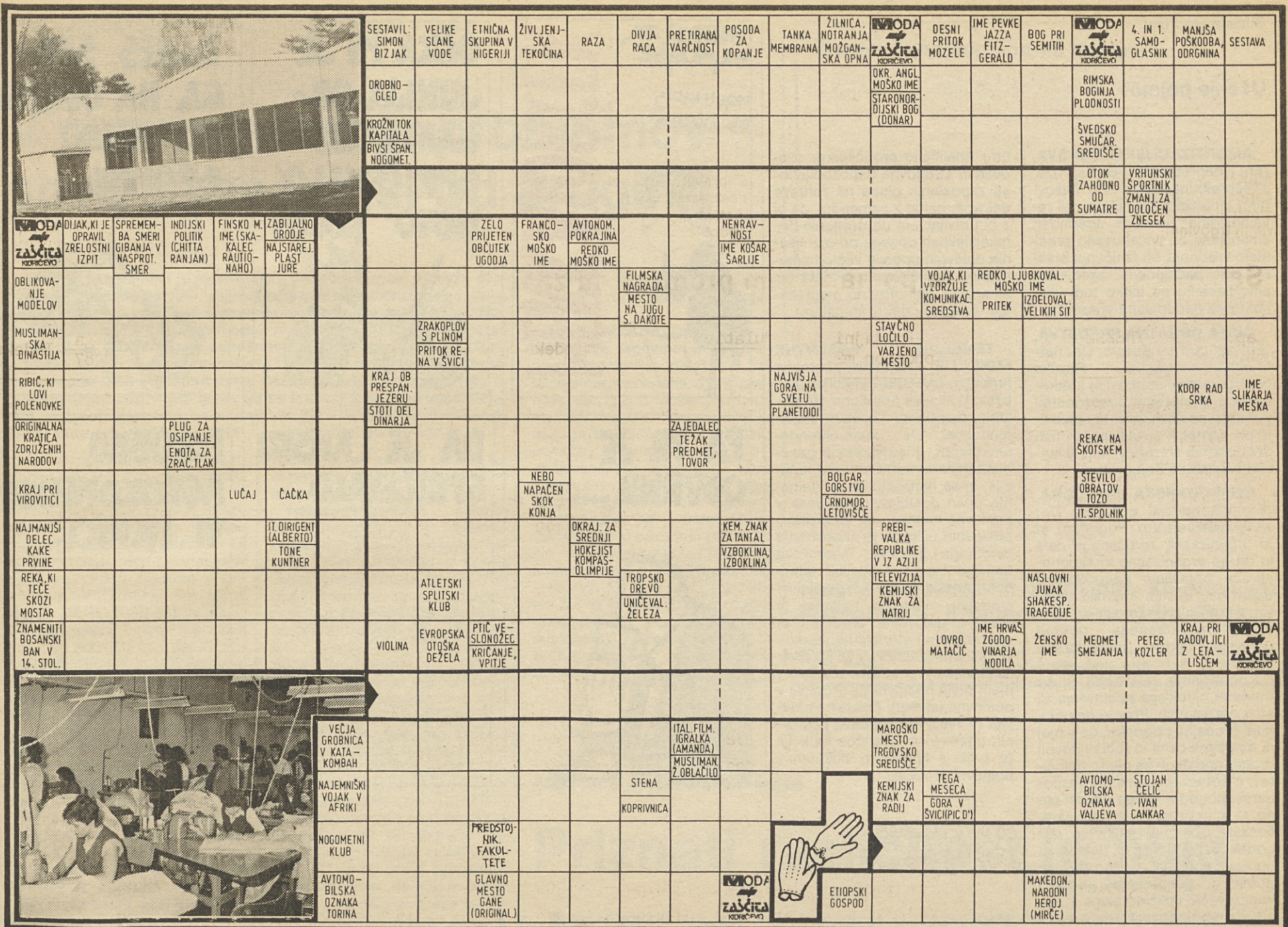
vom, športnim programom, pohištvo in obutvijo. Za objavo smo pripravili le del teh podatkov, in sicer za samopostrežne trgovine. Kot merilo za razvrstitev smo upoštevali promet na zaposlenega v prvem polletju 1987 v primerjavi z enakim obdobjem leta 1986.

Podatki iz naših mesečnih statističnih pregledov so v časopisu Mercator objavljeni prvič. Predstavljamo vam podatke za 50 samopostrežnih trgovin z najvišjim prometom na zaposlenega

Pripravi: Kancijan Hvastija

Samopostrežne trgovine po najvišjem prometu na zaposlenega

Zap. št.	SAMOPOSTREŽNE TRGOVINE	Prodajni prostor m ²	Kumulativni promet		Indeks	Zaposleni		Indeks	Promet na zaposlenega		Indeks
			1986	1987		1986	1987		1986	1987	
1.	Riharjeva (TOZD Dolomiti)	238	348.768	703.180	202	16	14	88	21.798	50.227	230
2.	Trg Kom. Staneta (Grmada)	294	256.636	542.082	211	11	11	100	23.331	49.280	211
3.	Sodražica (Jelka)	120	76.019	186.334	245	4	4	100	19.005	46.584	245
4.	Proletarska 4 (Golovec)	245	256.769	561.900	219	12	13	108	21.397	43.223	202
5.	Tržaška 37 b (Dolomiti)	257	238.106	474.219	199	11	11	100	21.646	43.111	199
6.	Rakovnik (Dolomiti)	349	252.058	495.181	196	11	12	109	22.914	41.265	180
7.	Jeranova (Dolomiti)	154	218.415	447.755	205	12	11	92	18.201	40.705	224
8.	Gregorčičeva 13 (Golovec)	188	141.522	283.854	201	7	7	100	20.217	40.551	201
9.	Domžale (Grmada)	218	302.742	648.645	215	17	16	94	17.808	40.540	228
10.	Ul. bratov Babnik (Grmada)	288	194.401	397.606	205	10	10	100	19.440	39.760	205
11.	Fužine (Golovec)	335	420.915	712.683	169	22	18	82	19.132	39.593	207
12.	Javorjev drevored (Savica)	370	261.672	546.947	209	15	14	93	17.444	39.067	224
13.	Zalog (Golovec)	210	224.999	466.557	207	12	12	100	18.750	38.880	207
14.	Povšetova 71 (Golovec)	64	72.758	193.952	267	5	5	100	14.552	38.790	267
15.	Preskrba (Dolomiti)	321	249.881	542.531	217	14	14	100	17.848	38.752	217
16.	Brezovica 94 (Dolomiti)	79	78.252	154.910	198	5	4	80	15.650	38.727	247
17.	Logatec (Dolomiti)	120	149.574	308.644	206	9	8	89	16.619	38.580	232
18.	Vrhnika (Dolomiti)	233	216.582	454.952	210	12	12	100	18.048	37.913	210
19.	Bonifacija (Dolomiti)	290	238.114	488.326	205	12	13	108	19.843	37.564	189
20.	Bratovševa pl. (Grmada)	210	208.376	411.756	198	12	11	92	17.365	37.433	216
21.	Gerbičeva 49 (Dolomiti)	235	174.324	371.296	213	10	10	100	17.432	37.129	213
22.	Rozmanov trg (Golovec)	176	114.943	258.729	225	7	7	100	16.420	36.961	225
23.	Titova 351 a (Grmada)	250	241.014	513.805	213	15	14	93	16.067	36.700	228
24.	Slape (Golovec)	284	274.006	513.489	187	14	14	100	19.572	36.678	187
25.	Sojerjeva 64 (Grmada)	220	206.734	402.475	195	11	11	100	18.794	36.588	195
26.	Rožanska 2 (Grmada)	220	259.805	510.354	196	14	14	100	18.558	36.454	196
27.	Vevče (Golovec)	200	197.281	396.697	201	12	12	100	16.440	36.064	219
28.	Šmarje (Preskrba)	51	33.035	71.402	216	4	2	50	8.258	35.701	432
29.	Majke Jugovičev 11 (Grmada)	400	272.904	535.452	196	15	15	100	18.194	35.697	196
30.	Pod naklom (Dolomiti)	289	227.416	460.150	202	12	13	108	18.951	35.396	187
31.	Bistrica 14 (Preskrba)	109	52.887	140.194	265	4	4	100	13.222	35.048	265
32.	Črnuče 24. julija (Grmada)	250	143.335	314.365	219	9	9	100	15.926	34.929	219
33.	Brdo (Dolomiti)	163	117.716	244.108	207	9	7	78	13.079	34.872	267
34.	Derčeva 29 (Grmada)	350	208.374	418.339	201	11	12	109	18.943	34.862	184
35.	COP Celje (Golovec)	840	283.163	584.568	206	17	17	100	16.656	34.386	206
36.	Hošiminhova (Savica)	163	203.149	412.547	203	11	12	109	18.468	34.379	186
37.	Pokopališka 36 (Golovec)	195	133.651	271.532	203	8	8	100	16.706	33.941	203
38.	Trzin Mlake (Grmada)	293	137.071	304.246	222	9	9	100	15.230	33.805	222
39.	Grosuplje (Dolomiti)	240	259.809	506.377	195	12	15	125	21.651	33.758	156
40.	Zadvor (Golovec)	150	118.570	236.285	199	6	7	117	19.762	33.755	171
41.	Velike Lašče (KZ Vel. Lašče)	80	67.766	134.754	199	5	4	80	13.553	33.699	249
42.	Podgorica (Grmada)	160	109.276	235.809	216	6	7	117	18.213	33.687	185
43.	Spodnja Idrija (M-Rudar)	160	136.508	268.780	197	8	8	100	17.064	33.597	197
44.	Rožna dolina IX/17 (Dolomiti)	254	192.925	368.666	191	10	11	110	19.292	33.515	174
45.	Benedikt (M-Potrošnik Lenart)	65	50.588	100.102	198	3	3	100	16.863	33.368	198
46.	Prejnuta (M-Rudar Idrija)	38	31.487	66.333	211	2	2	100	15.744	33.166	211
47.	Zadobrovska 83 (Golovec)	84	132.430	264.500	200	10	8	80	13.243	33.062	250
48.	Mirna (Gradišče)	142	93.977	198.276	211	6	6	100	15.663	33.046	211
49.	Celovška 104 (Grmada)	206	175.967	363.321	206	11	11	100	15.997	33.029	206
50.	Vnanje gorice (Dolomiti)	108	122.316	264.001	216	6	8	133	20.386	33.000	162

NAGRADNA KRIŽANKA TOZDA ZAŠČITA

Nagrade za križanko je prispevala temeljna organizacija »Zaščita«, ki sodi v delovno organizacijo Mercator-Izbira-Panonija iz Ptuja. Med izžrebance bomo razdelili:

- nagrada: moške modne hlače
- nagrada: delovni plašč
- nagrada: zaščitne rokavice

Rešeno križanko pošljite na naslov: SOZD MERCATOR-KIT, Center za obveščanje, Ljubljana, Kardeljeva 17, s pripisom »Nagradna križanka«. Kupon s križanko pošljite do 19. oktobra 1987.

Spoštovani reševalci!

Potrudili smo se in našli novega sodelavca, ki bo sestavljal križanke in druge vrste ugank, vselej povezane z gesli, ki bodo povezana z eno od organizacij v sestavu sozd. Trudili se bomo, da bodo križanke pester, vendar ne pretežke, predvsem pa vedno rešljive. Poleg križank bomo od časa do časa objavili tudi drugačne uganke. Upamo, da vas bomo s tem razveselili in, da boste še naprej ostali naši zvesti reševalci, predvsem pa tudi bralci, saj boste prav v našem časopisu našli marsikateri podatek o sozdu in njegovih organizacijah, ki bo uporaben za rešitev ugank.

Kupon za pošiljanje križanke

Ime in priimek _____

Točen naslov delovnega mesta (DO ali TOZD, mesto in ulica) _____

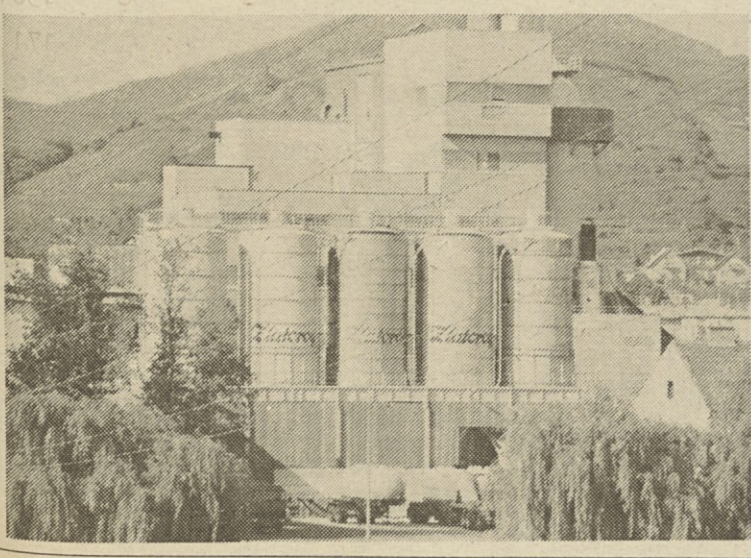
Izpolnjeni kupon priložite rešitvi križanke, na ovojnico pa obvezno pripišite »Nagradna križanka«, sicer rešitve, čeprav bo pravilna, pri žrebanju ne bomo upoštevali.

Predstavljamo poslovnega partnerja

Franc Suhadolnik

Zlatorogova tradicija in razvoj

V letošnjem letu praznuje tovarna Zlatorog iz Maribora visok jubilej — 100-letnico svojega obstoja.

Na področju blagovnih skupin toaletno-kozmetičnih proizvodov ter pralnih in čistilnih sredstev je Zlatorog za SOZD MERCATOR-KIT pomemben dobavitelj, saj je v strukturi prometa v omenjenih blagovnih skupinah udeležen s preko 20 odstotki.

Zapisi omenjajo Maribor že v 12. stoletju, razcvet pa je mesto doživelo po letu 1857, ko je stekla železniška povezava med Dunajem in Trstom. V mestu se je razvila industrija in že leta 1887 je bila registrirana tovarna Dragutina Broza za izdelovanje mil. Ta se je 32 let kasneje preimenovala v tovarno Zlatorog in tako se imenuje še danes.

Od takrat pa do danes so se higienske navade bistveno spreminjale, njihove spremembe pa je spremljala tudi tovarna Zlatorog. Še pred 100 leti so ženske prale s pepelom in Brozova milarna je za mnoge pomenila pravo revolucijo. Namesto s pepelom so začele prati s terpentinovim milom, ki je imelo odtisnjen znak Zlatoroga, ki je še vedno sinonim dobrega mila.

Med bombnim napadom v zadnji vojni je bila tovarna porušena, tako da jo je bilo potrebno postaviti na novo. Leta 1946 je že dobila svoj plan nalog in izdelovati je začela pralna, toaletna in industrijska mila. Dve leti kasneje je kupcem že ponudila dvanaest vrst mila, pralni prašek za občutljive tkanine.

In kaj vse izdelujejo v Zlatorogu danes?

Najbrž poznate žensko kozmetično kolekcijo Samantha, osvežilno negovalno kolekcijo OAZA in SOLEA, moško kozmetično kolekcijo ATTACHE in CO-

DEX. Pri tem ne smemo pozabiti na čistilne serije DIK in CALIX ter detergente MIXAL, SOLO, BIO IPSA. Letos so po dvajsetih letih spet začeli izdelovati detergent OSKAR, legendarni prašek, znan po nagradni igri z žetoni in reklamnem geslu »Odprite vrata, Oskar prihaja«. Potem so tu sredstva za sončenje PIZ BUIN, zobne kreme DENTAL ANTIPLAQUE in DENT-A-MED. V Zlatorogu pa izdelujejo še posebna čistila za bolnišnice, kuhinje in druge velike porabnike čistil. Prav tako pa tudi dozirno tehniko in zavijalno pakirne stroje.

Toliko na kratko o tovarni Zlatorog, o kakovosti njenih izdelkov pa se morate prepričati sami. V Zlatorogu so o njej prepričani, saj pravijo, da je za vse zares dobre stvari potreben čas — pričeli so že pred sto leti...

Suzana Modrijan

Učenje pojmov

AMORTIZACIJSKA OSNOVA. (En: depreciation Basis; De: abschreibungsbasis) Pri časovnem amortiziranju začetna ali revalorizirana nabavna vrednost, zmanjšana za pričakovano preostalo vrednost ob izničenju stvari, pri padajočem časovnem amortiziranju pa lahko tudi vsakokratna neodpisana vrednost.

ČISTA OBRATNA SREDSTVA. (En: net current assets; De: net-toumlaufvermögen) Razlika med obratnimi sredstvi in kratkoročnimi poslovnimi obveznostmi v zvezi s poslovanjem, ki nakazuje pri domačih organizacijah tisti del obratnih sredstev, ki je financiran trajno ali dolgoročno.

GOSPODARSKA POGODBA. (En: commercial contract; De: wirtschaftsvertrag) Pogodba, ki jo organizacija združenega dela in druge organizacije in skupnosti, če opravljajo gospodarsko dejavnost, in tudi imetniki obratov ali drugi posamezniki, če v obliki registriranega poklica opravljajo takšno gospodarsko dejavnost, sklepajo med seboj pri opravljanju dejavnosti, ki so predmet njihovega poslovanja ali so v zvezi z njim. Pravno ne učinkuje prodajna pogodba, če v njej ni določena cena in tudi ni dovolj drugih podatkov za njeno določitev, medtem ko mora pri gospodarski pogodbi kupec plačati ceno, ki jo je prodajalec sicer zaračunal ob času sklenitve pogodbe, in če tudi te ni, tisto, ki jo ugotovi sodišče; če prodajalec dobavi pri gospodarski pogodbi kupcu večjo količino blaga in kupec v primerem roku ne odkloni presežka, se po zakonu šteje, da je sprejel tudi ta presežek in ga mora plačati po enaki ceni kot drugo blago; v gospodarskih pogodbah dolguje posojiljemalec tudi obresti, čeprav niso bile dogovorjene.

JAMSTVO. (En: garranty, warranty; De: garantie, gewaehrleistung) Zagotovitev prodajalca proizvoda, da ima proizvod določeno kakovost ter funkcionalnost in da bodo v določenem roku po prodaji brezplačno odpravljene morebitne pomanjkljivosti, okvare ali pa nadomeščen pokvarjeni proizvod z novim.

POPOLNA KONKURENCA. (En: perfect competition; De: vollkommene konkurrenz) Zamisljen položaj na trgu, na katerem je izredno veliko številno prodajalcev in kupcev za povsem homogeno blago, tako da posamezni prodajalci ali kupci sploh ne morejo vplivati na ceno in je zato dosežena popolna prožnost ponudbe in prožnost povpraševanja.

REDNA LIKVIDACIJA. (En: regular liquidation; De: normales liquidationsverfahren) Način prenehanja ozdov in drugih samoupravnih organizacij in skupnosti. Postopek redne likvidacije, ki ga izvaja krajevno in stvarno sodišče se opravi v štirih zakonsko določenih primerih: če je bil organizaciji izrečen ukrep prepovedi opravljanja dejavnosti zato, ker ni izpolnjevala z zakonom predpisanih pogojev za opravljanje te dejavnosti; če organizacija trajneje ne more obnavljati družbenih sredstev, s katerimi posluje in delavcem zagotavljati njihove z ustavo zajamčene pravice; če ni več naravnih pogojev za opravljanje dejavnosti neke organizacije; če sodišče s pravnomočno sodbo ugotovi ničnost vpisa organiziranja tozda. Po opravljenem postopku redne likvidacije se organizacija izbriše iz sodnega registra.

ŠTUDIJ DELA. (En: job analysis, work study; De: arbeitsstudi-

um) Analitično proučevanje procesa in strokovne usposobljenosti zaposlenih glede na zahteve delovnih nalog z namenom, da bi z odpravljanjem ugotovljenih pomanjkljivosti dosegli pri izboljšanih delovnih pogojih večjo humanizacijo in učinkovitost dela ter zmanjšali psihofizično naprežanje izvajalcev delovnih nalog.

TEMELJNE POSLOVNE FUNKCIJE. Osnovne poslovne funkcije, izvajalne funkcije. (En: basic business functions, performing functions, implementation functions; De: ausfuehrungsfunktionen, grundlegende geschaeftsfunktionen) Poslovne funkcije, ki se nanašajo na pretvarjanje prvin poslovnega procesa v poslovne učinke, na razpečavo poslovnih učinkov in financiranje celotnega procesa: kadrovska funkcija (v zvezi z delavci), tehnična funkcija (v zvezi z delovnimi sredstvi), nakupna funkcija (v zvezi z delovnimi predmeti in uporabljenimi storitvami), funkcija ustvarjanja učinkov ali proizvajalna funkcija (v zvezi s pretvarjanjem prvin poslovnega procesa v poslovne učinke), prodajna funkcija (v zvezi z razpečavo poslovnih učinkov) in finančna funkcija (v zvezi s finančnim vložkom v poslovni proces).

30 let v skladišču

Andrej Dvoršak

Pomagal je graditi M-Nanos

Nad trideset let je v M-Nanosu zaposlen tudi Viktor Sojer, pomočnik vodje skladišča. Delu v skladišču je zvest vso svojo delovno dobo in kot pravi, bo tudi v pokoj odšel izza kupov vreč, ki so ga spremljale več kot pol življenja.

»Začel sem šestinpetdesetega v Prestranku. Takrat smo se ukvarjali z distribucijo blaga, največ prehranbenega, nekaj je bilo tudi tekstila in železnine. Če odštejemo par trgovin za železnino in drogerijo, smo bili čisti grosti. Šele kasneje, ko so se začele reorganizacije in združitve, smo se počasi preusmerjali še v druge dejavnosti,« se danes spominja skladiščnik Sojer.

Glasilo delavcev in združenih kmetov sozd Mercator - Kmetijstvo Industrija Trgovina

Glasilo delavcev in združenih kmetov sozda Mercator-KIT, n. sub. o., Ljubljana, Emonska 8. Izdaja Center za obveščanje SOZD Mercator-KIT. Uredništvo: Kardeljeva 17, 61000 Ljubljana. Tel. 215-173. Ureja uredniški odbor: Kristina Antolič, Marko Bokal, Marko Glažar, Jože Kirm, Suzana Modrijan, Sergej Paternost, Marjeta Potočnik, Ljuba Suković in Miro Vaupotič. Glavna in odgovorna urednica: Vesna Bleiweis. Novinar: Andrej Dvoršak. Vse fotografije - nepodpisane - Andrej Dvoršak. Tehnični urednik: Matjaž Marinček. Tiska ČGP Delo Ljubljana. Glasilo prejema delavci, združeni kmetje, učenci in upokojenci sozda Mercator-KIT. Izhaja zadnji petek v mesecu. Naklada 18.600 izvodov. Po mnenju pristojnega republiškega organa je glasilo oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov.

so bili kajpak večji in modernejši — le prave mehanizacije ni bilo v njih.

»Danes je nekoliko bolje, a še vedno ni kaj prida, saj prostor ni prilagojen sodobni logistični opremi. Imamo nekaj paletnega sistema, a premalo, da bi nam bilo delo olajšano. Imamo tudi viličarje in nekaj transportnih vozičkov, a ročnega dela kljub temu še ni zmanjkalo in ga najbrž tudi ne bo tako kmalu. Le malo nas je, ki smo vztrajali, večina si prej poišče lažje delo,« meni Sojer.

Od sedemdeset delavcev, kolikor jih je bilo ob njegovem prihodu v Nanos, jih je le še nekaj, ki jih prešteva na prste. Danes večine sodelavcev niti ne pozna, so postali prevelik kolektiv.

»To ima svoje pomanjkljivosti in prednosti. Ko nas je bilo manj, smo se med seboj dosti bolje razumeli. Ni bilo tistih napetosti, ki so postale značilnost sodobne družbe. A tople medsebojne odnose je nadomestil višji standard, tudi družbeni, ne le osebni. Nekoč nismo imeli obrata družbene prehrane, ki ga danes imamo, veliko smo tudi vlagali v stanovanjsko gradnjo, v počitniške zmogljivosti.... to so prednosti, ki jih ne smemo prezreti.«

Sojer ima še tri leta do upokojitve, a pravi, da ne ve, če bo zdržal do konca. Preveč garanja je bilo, preveč naporov. Zgraditi hišo je težko, zgraditi tako veliko organizacijo še teže.... in Sojer je bil eden od njenih najzvestejših »zidarjev«, zato tudi s ponosom gleda na letošnje proslavljanje jubileja, za katerega pravi, da ga proslavlja že skozi vse leto delovno, kar se za marljivega delavca M-Nanosa tudi spodobi.

Skladiščnik Viktor Sojer in naš stalni sodelavec Sergej Paternost (desni) na Nanosovem dvorišču.

